

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Provinciaal Zelfbestuur.

IV.

Is het College van Gedeputeerden tegenover den Provincialen Raad verantwoordelijk t.a.v. de uitvoering der aan het College in medebewind opgedragen taak? Deze vraag is laatstelijk in ontkennenden zin beantwoord door Mr. ten Brink in zijn opstel over de aansprakelijkheid van de colleges van dagelijksch bestuur, opgenomen in *Locale Belangen* 1932, afl. 18, doch in tegenovergestelden en m.i. juistten zin door het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Midden-Java in een uitvoerig pleidooi, in extenso afgedrukt in *Provinciaal Blad* van 22 Februari 1932 No. 2, blz. 36 e.v.

„Met betrekking tot het Nederlandsch provinciaal zelfbestuur wordt deze vraag eveneens in het algemeen ontkennend beantwoord in art. 163 der provinciale wet: gedeputeerde staten worden daar tot verantwoording verplicht „wegens de dagelijksche leiding en uitvoering der zaken, voor zooveel de in de artikelen 152–162 omschreven handelingen betreft”, maar niet wegens hun handelingen, gebaseerd op art. 128 dier wet. Voor zooveel het provinciaal zelfbestuur zich uit in het uitoefenen van toezicht op gemeentebesturen, gold vòòr de wet van 16 December 1927 Stbl. No. 388, een afwijkende regeling; art. 163 der provinciale wet immers noopte, in verband met art. 161 (oud) dier wet, het college van gedeputeerde staten in **dit** opzicht wèl tot verantwoording.

Thans is dit anders: de eenige materie van door gedeputeerde staten uitgeoefend zelfbestuur, met betrekking waartoe verantwoordingsplicht jegens de staten wèl bestaat, is nu die, bedoeld in art. 153 der provinciale wet – **beslissing van geschillen**.

De redenen van wijziging der Provinciale Wet waren hierin gelegen, dat de Grondwet van 1848 (artikel 141, in navolging van de Staatsregeling van 1815) en op haar voetspoor de Provinciale Wet van 1850 (artikelen 143 e.v.) het toezicht op de gemeentebesturen, voornamelijk tot uiting komende in de goedkeuring der gemeentelijke begroting, opdroegen aan de **provinciale staten**.

Rekening houdende met de eischen der practijk werd de uitoefening van dit toezicht echter in dezelfde provinciale wet (artikel 161) nader overgedragen aan **gedeputeerde staten**.

In die constructie kon worden verdedigd, dat gedeputeerde staten ten aanzien van de uitoefening van het toezicht op de gemeentebesturen niettemin verantwoordelijk bleven tegenover het in Grondwet en wet daarmede in eerste instantie belaste orgaan, n.l. provinciale staten.

Dit systeem werd gewijzigd door de grondwetwijziging van 1887 en de daaruit voortgevloeide herziening van de Provinciale wet in 1927. Ter toelichting van een en ander volgen hieronder eenige passages uit de mededeelingen der Nederlandsche Regeering ter gelegenheid van de laatstbedoelde wetwijziging:

„De vervanging van het woord „Staten” door „Gedeputeerde Staten” in de artikelen 143, 144, 145 en 146 beoogde deze artikelen in harmonie te brengen met de Grondwet zooals deze in 1887 is gewijzigd, in verband waarmede voorts artikel 161 (oud) behoorde te vervallen. De Grondwet van 1848 droeg aan de Staten de goedkeuring op zoowel van de plaatselijke begroting als van de besluiten van de gemeentebesturen, rakende de beschikking over den gemeente-eigendom en zoodanige burgerlijke rechtshandelingen, als de wet zou aanwijzen. De Provinciale wet nam deze bepaling met een niet ter zake dienende afwijking in haar artikel 143 over, maar, staande voor de feitelijke onmogelijkheid van een rechtstreeksch toezicht van een college, dat slechts tweemaal per jaar in gewone zitting bijeenkomt, bepaalde zij in haar artikel 161, dat het aan de Staten opgedragen toezicht zou worden uitgeoefend door Gedeputeerde Staten. In de Gemeentewet werd de conclusie uit de daadwerkelijke onmogelijkheid van toezicht door de Provinciale Staten getrokken in dien zin, dat rechtstreeks dat toezicht werd opgedragen aan de Gedeputeerde Staten (artikel 194). De Grondwet van 1887 volgde in dezen den Gemeentewetgever en de onderhavige wetsvoordracht dient, om de Provinciale Wet op dit punt met de Grondwet in harmonie te brengen.”

Hier te lande echter werd vorenbedoeld systeem van de Grondwet van 1848 en de daarop gebaseerde Provinciale wet van 1850 voor wat betreft het toezicht op de besturen van lagere gemeenschappen **niet** overgenomen. Van den aanvang af werd – hetgeen overigens na de grondwetwijziging van 1887 te verwachten was – dit toezicht opgedragen aan het college van gedeputeerden en niet aan den provincialen raad.

Om die reden kan een beroep op de bewoordingen van de Provinciale Wet vóór de wijziging in 1927 niet worden aanvaard.

Ter adstructie van dit betoog moge hieronder tenslotte volgen een passage uit de Memorie van Antwoord der Nederlandsche Regeering op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de jongste wijziging o. m. van artikel 163 der Provinciale Wet:

„Dat Gedeputeerde Staten, na de wijziging van de „wet van 16 December 1927, S 388, niet meer volgens „artikel 163 aan de Provinciale Staten verantwoording „schuldig zullen zijn voor het toezicht door hen uit- „geoeffend op de gemeentebesturen, is een redelijke „consequentie van de voorgestelde wijzigingen. Volgens „artikel 163 zijn Gedeputeerde Staten aan de Provinciale „Staten verantwoordelijk voor de wijze, waarop zij hun „taak, omschreven in de artikelen 152–162 uitoefenen, „dus niet voor de uitoefening van de zelfbestuurstaak „van artikel 151. Ten aanzien van die taak mogen de „Provinciale Staten de Gedeputeerde Staten volgens „artikel 150 instrueeren, **hen ter verantwoording „roepen mogen zij niet**. Het toezicht op de ge- „meentebesturen behoort tot de zelfbestuurstaak van „Gedeputeerde Staten. Grondwet van 1848 en op haar „voetspoor de Provinciale Wet dragen dit toezicht op „aan de Staten; de Provinciale Wet voegde daaraan in „haar artikel 161 toe, dat de aan de Staten opgedragen „toezichttaak zal worden uitgeoefend door Gedeputeerde „Staten. Aangezien mitsdien Gedeputeerde Staten vol- „gens de Provinciale Wet uitoefenden een in die wet „zelf aan de Provinciale Staten opgedragen taak, lag „het voor de hand, dat de wet hen aan de Provinciale „Staten verantwoordelijk maakte. Nu in 1887 het toe- „zicht werd opgedragen aan Gedeputeerde Staten „**en deze bevoegdheid ophield derivatief te zijn**, „behoort hier, **evenals ten aanzien van de zelf- „bestuurstaak in het algemeen**, de verantwoordelijkheid „van Gedeputeerde Staten te vervallen”. (Provinciaal Blad blz. 35 c. s.)

Met betrekking tot het het gemeentelijk zelfbestuur stelt art. 216 (nieuw) der gemeentewet buiten twijfel, dat de verantwoordingsplicht van burgemeester en wethouders jegens den raad slechts betreft „de huishouding der gemeente”.

In den ouden tekst waren Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk aan den Raad wegens het **dagelijksch bestuur** en nu beoogde de nieuwe redactie te verduidelijken hetgeen reeds in het geldend artikel lag opgesloten n. l. dat de verantwoordelijkheid zich alleen uitstrekt over het bestuur van de huishouding der gemeente en niet ook over de medewerking van burgemeester en wethouders aan de uitvoering van regelingen van hooger gezag.

Een amendement Marchant, strekkende om tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 126 (nieuw nummer 151) een nieuw lid in te voegen luidende: „De burgemeester en de leden van het college van burgemeester en wethouders, ieder afzonderlijk en tezamen, zijn voor het krachtens het eerste lid van dit artikel gevoerd

bestuur aan den raad verantwoording schuldig, en geven hem te dien aanzien alle verlangde inlichtingen”, werd met 48 tegen 27 stemmen **verworpen**.

Wat het ius constituendum betreft, bepleit de Commissie, ingesteld door de Nederlandsche Vereeniging voor Gemeentebelangen op blz. 8 van haar rapport inzake vermogensrechtelijke gevolgen van zelfbestuursdaden, evenmin verandering van stelsel.

Immers zelfbestuur is „verplichte” medewerking aan een hogere regeling: „verplicht” niet slechts in zooverre, dat het zelfbesturend lichaam – provincie of gemeente – tot het volvoeren van zekere verrichting gehouden is, maar ook in zooverre, dat het niet vrij is in de keuze van het orgaan, hetwelk, namens dat lichaam, de verrichting zal volvoeren. Die keuze behoort integendeel aan het hooger geordende lichaam, hetwelk in de regeling, die tot zelfbestuur verplicht, tevens het betreffende orgaan kan aanwijzen. Zouden, wanneer burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten zijn aangewezen, deze colleges verantwoording schuldig zijn aan resp. den raad of de staten, dan zou, waar verantwoordingsplicht wel haast steeds leidt tot een zekere medezeggenschap van het orgaan, aan hetwelk de verantwoording geschiedt, in strijd met wat de hogere regeling beoogde, de zelfbestuursfunctie door het aangewezen orgaan niet meer naar vrij inzicht kunnen worden uitgeoefend. Niet ten onrechte dan ook merkte, bij de parlementaire behandeling van de boven besproken wijziging van de provinciale wet, minister Kan, naar aanleiding van een voorgesteld amendement – Van Aalten tot toekenning van interpellatierecht aan de staten ter zake van het door gedeputeerde staten uitgeoefende toezicht op gemeentebesturen, op: „Als ik ten slotte mijn oordeel over het amendement moet geven, dan geloof ik, dat de kamer van den lateren leeraar van het staatsrecht een hooger cijfer zal krijgen, als zij het amendement verwerpt, dan als zij het aanneemt”.

Voor de Provincie-ordonnantie kan en mag, met het oog op het karakter van zelfbestuur, geen ander stelsel als principieel juist worden aangenomen en kan aan art. 76 P. O. kwalijk een argument worden ontleend voor de tegenovergestelde opvatting.

Art. 76 P. O. slaat n. l. blijkens de daarin gebezigde woorden „dagelijksche leiding en uitvoering van zaken” rechtstreeks terug op het in art. 119 lid 3 I. S. bedoelde dagelijksch bestuur der provincie en **niet** op het in lid 6 van dat artikel genoemde medebewind.

„Opgemerkt is verder, dat artikel 76 der Provincie-ordonnantie en artikel 74 der Regentschapsordonnantie geheel parallel loopen en dat door de Regeering in de Memorie van Antwoord op het Afdeeliningsverslag van den Volksraad betreffende het corresponderend artikel uit het ontwerp der **Regentschapsordonnantie** (artikel 74) is medegedeeld, dat „de regent en de gecommiteerden ook „persoonlijk verantwoordelijk zijn jegens den regentschaps- „raad, voor hunne werkzaamheden ten opzichte zoowel „van de huishouding van het regentschap **als van „het medebestuur**”.

Hieruit is geconcludeerd, dat dus ook College van Gedeputeerden t.a.v. het medebewind verantwoordelijk is aan den Provincialen Raad.

Tegen deze opvatting kan het volgende worden aangevoerd.

In de eerste plaats is het College van Gedeputeerden van meening dat in het algemeen aan den tekst van de — in den regel op zeer korten termijn samengestelde — Memorie van Antwoord niet een zoodanige waarde mag worden toegekend, dat daardoor bepaalde beginselen, welke aan het ontwerp ten grondslag liggen, geheel zouden worden opzij gezet.

Voor al t. a. v. de behandeling van de ontwerpen der Provincie- en Regentschap-ordonnantie is in dit opzicht voorzichtigheid geboden, aangezien — gelijk inmiddels in den praktijk is gebleken — de voorbereiding en behandeling van deze ordonnantie dermate geleden heeft onder den haast, waarmede o. m. bedoelde producten van wetgeving moesten worden vastgesteld, dat reeds spoedig moest worden overgegaan tot de instelling van eene commissie tot technische herziening van deze ordonnantie.

Aan het systeem der wetgeving in hervormd gebied kan dan ook door een enkele, kennelijk niet voldoende overwogen opmerking in de gewisselde stukken, naar het oordeel van ons College geen afbreuk worden gedaan.

Dat in casu inderdaad moet worden gesproken van eene tegen de beginselen der wetgeving op de bestuurs-hervorming indruischende opmerking blijkt duidelijk uit de behandeling van artikel 98 der Stadsgemeente-ordonnantie.

Naar het gevoelen van het College van Gedeputeerden is het voor geen tegenspraak vatbaar, dat principieel geen verschil bestaat in de bevoegdheden en verplichtingen van de colleges van dagelijksch bestuur der autonome gemeenteschappen htl. voor wat betreft de uitoefening van het medebewind. Mr. Koster heeft ten deze slechts een parallel getrokken tusschen de colleges van gedeputeerden en van gecommiteerden; het is echter niet aan twiifel onderhevig dat, wat de principes t. a. v. het medebewind betreft, de congruentie mede geldt ten opzichte van de colleges van dagelijksch bestuur eener stadsgemeente.

Wanneer nu blijkt, dat bij de behandeling van het ontwerp der Stadsgemeente-ordonnantie de Regeering zich aanvankelijk — op het voetspoor van P. O. en R. O. — geen voldoende rekenschap had gegeven van de minder volledige redactie van de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor wat het medebestuur betreft, doch zich vervolgens in eene nota van wijzigingen **uitdrukkelijk** op het standpunt heeft gesteld, dat het college van dagelijksch bestuur eener stadsgemeente t. a. v. de uitoefening van het medebewind **niet** verantwoordelijk is aan den stadsgemeenteraad, dan ligt de conclusie voor de hand, dat hetgeen t. a. v. het college van burgemeester en wethouders door de Regeering bij nadere overweging is opgemerkt mutatis mutandis evenzeer geldt t. a. v. de colleges van gedeputeerden en gecommiteerden.

Dat de Regeering niet aanstands is overgegaan tot verduidelijking in denzelfden zin van de Provincie- en

gentschapsordonnanties is zeer wel verklaarbaar, aangezien herziening van de genoemde ordonnantie niet aan de orde was en de bedoelde verduidelijking, hoewel gewenscht, blijkbaar niet van zoodanig belang werd geacht, dat de kort tevoren vastgestelde overige wetgeving onmiddellijk daarmede in overeenstemming moest worden gebracht.

Bij de thans voorgenomen wijziging van P. O., S. G. O. en R. O. is door de reeds genoemde Herzieningscommissie voorgesteld, de in de artikelen 76 der Provincie-ordonnantie en 74 der Regentschapsordonnantie geregelde verantwoordelijkheid van de colleges van gedeputeerden en gecommiteerden eveneens met zooveel woorden te beperken tot de werkzaamheden, betrekking hebbende op de huishouding der betrokken autonome gemeenschappen, zooals reeds is bepaald ten aanzien van de verrichtingen van het college van burgemeester en wethouders in stadsgemeenten.

In de derde plaats is een argument geput uit artikel 25 der Provincie-ordonnantie, voorschrijvende dat de provinciale raad eene instructie vaststelt voor het college van gedeputeerden ter regeling van de uitoefening van hunne bevoegdheden en taak. Blijkens de Memorie van Toelichting op het ontwerp der Provincie-ordonnantie houdt dit voorschrift mede verband met het aan het college van gedeputeerden toevertrouwd medebestuur.

Hieruit wordt door Mr. Koster afgeleid, dat de bevoegdheid tot het geven van een instructie in zich sluit den plicht van het college van gedeputeerden om desgevraagd verantwoording af te leggen t. a. v. de uitvoering dier instructie tegenover den raad, die de instructie gaf.

Met deze conclusie kan het College van Gedeputeerden zich volkomen vereenigen. Inderdaad zal het College voor wat betreft de uitvoering der instructie aan den Provincialen Raad verantwoordelijk zijn.

Hierbij mag echter niet over het hoofd worden gezien dat de inhoud der instructie slechts betrekking kan hebben op de **regeling van de uitvoering der taak** van het college van gedeputeerden in medebewind, niet op die taak zelve, welke in de algemeene verordeningen reeds is aangegeven. Met andere woorden: de provinciale raad kan voorschriften van formeelen aard vaststellen voor de wijze, waarop de werkzaamheden van het college van gedeputeerden in medebewind dienen te worden verricht; die werkzaamheden zelf zijn aan de instrueerende macht (en daarmede aan de beoordeeling) van den raad onttrokken." (Provinciaal Blad blz. 38 b.v.)

Ook op het budgetrecht van den Raad kan geen beroep worden gedaan ter bestrijding van dit standpunt, omdat, al ontbreken in de provincie-ordonnantie bepalingen als die van art. 107 j en k der Provinciale Wet, waarbij alle uitgaven resp. „bij bijzondere wetten aan de provincie opgelegd" en/of „voortvloeiende uit aan de staten opgedragen uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur" op de provinciale begroting **moeten** worden gebracht, nochthans de Gouverneur-Generaal zijne goedkeuring aan de begroting zal onthouden, wanneer de verplichte uitgaven daarop niet voorkomen.

De onderscheiding van het bestuur ten behoeve der provincie en dat ten behoeve van het Land heeft gevolgen

met betrekking tot de **vermogensrechtelijke aansprakelijkheid voor bestuursdaden**.

Die aansprakelijkheid kan ontstaan, hetzij op grond van overeenkomst, hetzij op grond van onrechtmatige daad. Aansprakelijkheid op grond van overeenkomst ontstaat, wanneer het zelfbesturend orgaan met een derde een overeenkomst heeft aangegaan, welke den derde een vorderingsrecht verschaft. Aansprakelijkheid op grond van onrechtmatige daad ontstaat, wanneer een zelfbesturend orgaan jegens den derde een onrechtmatige daad in den zin van art. 1401 B. W. (1365 Ind. B. W.) heeft gepleegd.

Dat voor de schade door autonomie-bestuursdaden aan derden toegebracht, de provincie als rechtspersoon vermogensrechtelijk aansprakelijk is, behoeft geen nader betoog. Het is hier niet de plaats om de kwestie van de aansprakelijkheid voor bestuursdaden in het algemeen, met name de bekende onderscheiding van privaatrechtelijke en publiekrechtelijke handelingen te bespreken; deze doet zich niet alleen bij de provincie, maar bij alle openbare verbanden voor. Te dezer plaatse kan worden volstaan met mede te deelen, dat onze rechtspraak de aansprakelijkheid van het vermogen der openbare corporatieve verbanden voor schade, door onrechtmatige bestuursdaden veroorzaakt, in ruime mate aanvaardt.

„Bij daden van uitvoering eener hoogere wettelijke regeling, dus de daden van provinciaal self-government, ontstaat echter een speciale moeilijkheid, Welk corporatief verband is voor deze zelfbestuursdaden in zijn vermogen aansprakelijk? De corporatie, wier regelingen worden uitgevoerd, hier alzoo het Rijk? Of de corporatie, wier organen hebben gehandeld, hier de provincie? De Hooge Raad neemt geregeld het eerste aan; de jurisprudentie loopt reeds over een lange reeks van jaren.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 24 Juni 1881, W. no. 4672, werd de eindbeslissing gegeven in een zaak, door de eigenaren van een sloot aanhängig gemaakt tegen een gemeente, omdat Burgemeester en Wethouders dier gemeente de sloot ten onrechte hadden gebracht op den legger der openbare waterleidingen in die gemeente. B. en W. hadden hier gehandeld ter uitvoering van het provinciaal reglement op de waterleidingen in Noord-Brabant, van een hoogere regeling alzoo, waren dus opgetreden als orgaan van self-government. In drie instanties werd deze vordering tegen de gemeente niet-ontvankelijk geoordeeld; de Hooge Raad overwoog, dat in casu „de medewerking van B. en W. is ingeroepen als agenten van het administratief hooger gezag en zij dan niet meer werkzaam zijn als vertegenwoordigers der gemeente, handelende voor en namens de gemeente”. Bij arrest van 30 Juni 1882, W. no. 4796, maakte de Hooge Raad uit, „dat de raad der gemeente Hoogezand in dezen niet heeft gehandeld als die gemeente vertegenwoordigende, maar als uitvoerder van de bevelen der Provinciale Staten, bij provinciale verordening in het belang der provincie gegeven, en derhalve namens de provincie”.

Lagere rechtscolleges hebben enkele malen een ander standpunt ingenomen. Zoo de rechtbank te Amsterdam

bij een uitvoerig gemotiveerd vonnis van 27 April 1923, W. no. 11077. Daarbij werd o. m. overwogen, dat volgens art. 144, lid 3, der Grondwet bij de uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur of provinciale verordeningen de medewerking kan worden gevorderd van „de gemeentebesturen”. In de wetten wordt nu een bepaald orgaan aangewezen, dat bij de uitvoering medewerking zal verleen. Naar het oordeel der rechtbank blijven die autoriteiten, handelende krachtens zoodanige bepalingen echter organen der gemeente en kunnen zij niet worden beschouwd als ambtenaren van het Rijk of van de provincie; voorzoover nu de verrichte handelingen aanleiding geven tot burgerrechtelijke aansprakelijkheid rust deze op de gemeente. Steun voor deze opvatting vindt de rechtbank in het feit, dat in den regel de kosten aan de uitvoering van dergelijke wetten verbonden, uit de gemeentekas moeten worden voldaan, al worden zij, somtijds geheel of gedeeltelijk door het Rijk of de provincie vergoed. De gemeenten hebben er dan ook belang bij, aldus de rechtbank verder, niet alleen, dat binnen haar gebied de wetten, waarbij de belangen harer ingezetenen evenzeer betrokken zijn, als die van de andere bewoners van het rijk of de provincie, worden uitgevoerd, maar ook, dat bij de uitvoering gebruik wordt gemaakt van haar organen, waardoor zij tot zekere hoogte medezeggenschap verkrijgen bij de uitvoering.

Deze opvatting der Amsterdamsche rechtbank heeft in de rechtsgeleerde litteratuur steun gevonden bij Mr. S. Sybenga, griffier der Staten van Groningen. In enkele artikelen in het Rechtsgeleerd Magazijn stelde hij zich op hetzelfde standpunt als deze rechtbank. De zelfbesturende organen zijn, zoo betoogde hij, geen werktuigen van hooger gezag, zooals zij door Thorbecke ten onrechte zijn genoemd, maar juist het tegenovergestelde van werktuigen, immers besiuern, die zonder instructie en geheel naar eigen inzicht de voorschriften van hooger gezag hebben uit te voeren. Deze positie is echter, meent hij, een onduidelbare, als men hen van de aansprakelijkheid voor hun daden ontheft.

„Met hen niet aansprakelijk te doen zijn, maakt men de zelfbesturende taak, bestemd iets hoogs en groots te zijn, tot een bespotting en tot een gevaar”.

Ook andere staatsrechtsbeoefenaars bleken deze opvatting te deelen. In de vergadering van de Sectie voor Rechtsgeleerdheid en Staatswetenschappen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van 30 Mei 1927 werd door Prof. Mr. C. W. de Vries als vraagpunt ingeleid: „Vervult het gemeentebestuur, wanneer het optreedt in het zelfbestuur (in engeren zin) een Rijksfunctie of een gemeentefunctie?” Van het antwoord op deze vraag zou dan, meende hij, afhangen, of het Rijk dan wel de gemeente verantwoordelijk is voor een onrechtmatige daad bij de uitvoering dier functie. Naar zijn oordeel vervult het gemeentebestuur nu bij uitoefening van het self-government een gemeentelijke functie.”)

*) In het rapport der commissie, ingesteld door de Ned. Vereen. voor Gemeente-belangen, inzake vermogensrechtelijke gevolgen van zelfbestuursdaden, stelt die commissie zich op hetzelfde standpunt als deze auteur.

De kwestie is inderdaad niet eenvoudig. De zaak is, dat men hier staat voor een zeer specifieke wijze van inéengrijpen van de organen van verschillende corporaties. Naar mijn oordeel kan evenwel de oplossing der Amsterdamsche rechtbank, van Mr. Sybenga en Prof. C. W. de Vries niet als juist worden aanvaard. Het probleem wordt op de aangegeven wijze, dunkt mij, verkeerd gesteld. Ik ben wel van oordeel dat bij het self-government de handelende organen zijn en blijven organen der lagere corporatie. Het instituut brengt nu eenmaal mee, het is zelfs het doel en wezen ervan, dat een functie ten dienste van een hooger corporatief verband wordt uitgeoefend door organen van het lagere; die organen zijn en blijven daarom, als het provinciaal bestuur tot medewerking wordt geroepen, organen der provincie, als het gemeentebestuur moet uitvoeren, organen der gemeente. Maar is daarmee over de aansprakelijkheid beslist? Geenszins, want het systeem zelve brengt ook weer mee, dat de belangen van de hoogere corporatie worden behartigd door deze uitvoering; het zijn de doelstellingen der hoogere corporatie, die worden verwezenlijkt. De risico's van die doelverwerkelijking moeten gedragen worden door de hoogere corporatie, waar immers de voorwaarden voor deze speciale schadeveroorzaking worden gesteld ten dienste der hoogere corporatie.

Terecht is daarom, naar mijn meening, het bovengenoemde vonnis der rechtbank in hooger beroep door het Amsterdamsche Gerechtshof vernietigd bij arrest van 27 Januari 1928, W. no. 11787, „aangezien“, zoo overwoog het Hof o. m. „de gemeente-organen bij de uitoefening van het „zelfbestuur“ optreden namens de corporatie, wier regeling wordt uitgevoerd, zoodat die corporatie aansprakelijk is“.

(Kranenburg, Het Ned. Prov. Recht blz. 77 c. s.)

Wij vestigen er in dit verband nog de aandacht opdat tot de laatstelijk bedoelde schaarsche jurisprudentie, die de zelfbesturende corporatie aansprakelijk acht, niet mag gerekend worden te behooren het arrest van den hoogen raad van 20 Maart 1924, W. 11264. Weliswaar werd in dit arrest beslist, dat voor handelingen, door een gemeentelijk orgaan ingevolge de distributiewet 1916 verricht, de gemeente, en niet het rijk, aansprakelijk is, doch tot deze conclusie kwam de hooge raad, door de gemeentelijke bemoeiingen ingevolge de distributiewet te beschouwen als een uitvloeisel, niet van zelfbestuur, maar van gemeentelijke autonomie. Deze constructie heeft in de literatuur vrij algemeen bestrijding ondervonden; wettelijke opdracht van zorg inzake de volksvoeding aan de gemeenten kan moeilijk als een regeling van gemeentelijke autonomie worden beschouwd, daar het kenmerk der autonomie juist is de vrijheid in de al of niet verzorging der gemeentelijke belangen. Slechts prof. Kranenburg — Ned. Staatsrecht, deel II, blz. 255 neemt het arrest in bescherming, zulks echter op grond van een betoog, waarvan terecht door mr. Sybenga — R. M. 1927 t. a. p. blz. 448 — is gezegd, dat het „niet minder moeilijk te volgen is dan dat van den hoogen raad“. Hoe dit evenwel zij, de hooge raad heeft de werkzaamheid der gemeente in het betreffende geval

als uitvloeisel van autonomie beschouwd; consequenties met betrekking tot de aansprakelijkheid voor zelfbestuursdaden mogen aan dat arrest dus niet worden ontleend.

De opdracht tot zelfbestuur kan ook betreffen het **maken van verordeningen**, noodig geacht ter uitvoering van de hoogere regeling. Het is een misverstand, te meenen, dat zelfbestuur alleen zou kunnen bestaan in „bestuur“ als tegenstelling tot verordenen-, gelijk het een misverstand is, te meenen, dat autonomie alleen zou kunnen bestaan in „verordenen“.

Dat zelfbestuur zich kan uiten in het maken van verordeningen blijkt onomstootelijk uit art. 151 der Ned. prov. wet, waarin gesproken wordt van door gedeputeerde staten te maken verordeningen, noodig tot de hun opgedragen uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur. Wat den provincialen raad betreft, is dit uitdrukkelijk bepaald in art. 63 P. O., waar gesproken wordt van door den raad vast te stellen verordeningen, vereischt tot de hem opgedragen uitvoering van algemeene verordeningen.

In de gemeentewet komt een dergelijk voorschrift niet voor, maar geenszins mag daaruit worden afgeleid, dat de gemeentelijke zelfbesturende organen niet verordeningbevoegd zouden zijn; men zie Oppenheim, Gemeenterecht, dl. I, blz. 824 vlg. en II, blz. 221, die terecht betoogt, dat de eigenlijke ratio van art. 151 der provinciale wet niet is de verordeningbevoegdheid, die ook zonder dien reeds zou bestaan, te grondvesten, maar veeleer, om te bepalen, dat dergelijke zelfbestuursverordeningen van gedeputeerde staten de koninklijke goedkeuring behoeven.

Ten aanzien van het College van Gedeputeerden is eveneens in art. 78 lid 2 P. O. uitdrukkelijk bepaald, dat het de voor de medewerking tot uitvoering der algemeene verordeningen noodige verordeningen vaststelt, terwijl bij ordonnantie kan worden bepaald, dat die verordeningen niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

Als reden, dat dit niet eens en vooral in de provincie-ordonnantie voor alle verordeningen, uitvloeisel van het medebestuur, is voor geschreven, noemt de memorie van toelichting op het artikel, dat het niet noodzakelijk wordt geacht, voor alle verordeningen voorafgaande goedkeuring voor te schrijven.

„Gevraagd mag worden, waarom alleen melding gemaakt is van de verordeningen, afkomstig van het college van gedeputeerden, en niet ook van den raad voor geval hij met het medebestuur wordt belast. Wat den provincialen raad betreft kan men zich nog redden met artikel 65 P. O., waar zonder onderscheid te maken tusschen besluiten met betrekking op de autonomie en het medebestuur, de mogelijkheid van preventief toezicht bij ordonnantie is opgenomen.

Voor de besluiten van den gouverneur kan geen artikel worden aangewezen, dat de mogelijkheid van preventief toezicht opent, al is het vanzelf sprekend, dat de algemeene verordening, die hem op een gegeven moment met het medebestuur belast, hetgeen de provincie ordonnantie mogelijk maakt, tevens de voorwaarde inhoudt, dat

zijn betrekkelijke verordeningen voorafgaande hogere goedkeuring behoeven.

Het ware juist geweest — en deels ligt hierin een herhaling van de klacht omtrent artikel 65 P.O. geuit — voor alle verordeningen met betrekking tot het medebestuur, van welke autoriteit ook afkomstig, voorafgaande goedkeuring te eischen". (Westra t. a. p. blz. 102).

Voor de bevestigende beantwoording der vraag of het college van gedeputeerden wel in feite medebestuurverordeningen kan uitvaardigen, nu de provincie-ordonnantie verzuimd heeft het formulier van afkondiging voor die verordeningen vast te stellen, moge verwezen worden naar dzz. artikel in *Locale Belangen* 1932, afl. 22 over „Medebestuurverordeningen van Gedeputeerden“.

Tot de functie van het zelfbestuur door het College van Gedeputeerden uit te oefenen, moet ten slotte nog gerekend worden de uitoefening der administratieve rechtspraak en het toezicht op de regentschappen en stadsgemeenten, waarvoor verwezen moge worden naar dzz. artikel in *Locale Belangen* 1932 afl. 19 over „het College van Gedeputeerden“.

(Slot).

Mr. H. D. van WERKUM.

Controle op de technische diensten der regentschappen.

Aangezien over bovengenoemd onderwerp reeds meerdere pennen in beweging zijn gebracht en het vraagstuk ongetwijfeld actueel is en zeer zeker ernstige aandacht verdient, komt het mij niet ondienstig voor, nader op deze zaak terug te komen.

De heeren R. Soehadi en M. P. J. Bogaards hebben over het onderwerp reeds eenige beschouwingen gewijd in dit blad, respectievelijk in de afleveringen No. 17 en 22 (1932).

In beide opstellen zijn bepaalde inzichten naar voren gebracht.

Indien wij de zaak nader beschouwen, zouden wij het heele vraagstuk feitelijk kunnen samenvatten in de onder volgende 3 vragen:

- 1). „Welke weg moet worden bewandeld, opdat de betalingen (aan wien ook) inderdaad door de recht-hebbenden worden ontvangen?“
- 2). Hoe is een doelmatige controle daarop mogelijk?
- 3). „Door wien (of welk lichaam) ware deze controle uit te oefenen?“

Om bovengenoemde vragen te kunnen beantwoorden, lijkt 't mij van belang om eerst de formatie van het technisch personeel en de uitgestrektheid van het arbeidsterrein (ook in de letterlijke beteekenis) van den technischen dienst na te gaan; immers hangt een welslagen van de controle grotendeels van de doelmatigheid daarvan af, terwijl de doelmatigheid weder getoetst en aangepast dient te worden aan de practijk. Elke werkwijze, die zich niet kan aanpassen aan de eischen der practijk, zal gedoemd zijn vroeg of laat te worden afgekeurd.

Van de meeste regentschappen kan men wel aannemen, dat de formatie van het technisch personeel bestaat uit: een directeur der regentschapswerken, die de algemeene leiding en het algemeene toezicht heeft, bijgestaan door een of meer opzichters (dit naar gelang van de uitgestrektheid van het regentschap en de omvangrijkheid der werkzaamheden van den technischen dienst).

Daarnaast hebben we dan nog de wegmantri's (of wegoepzieners) mandoers, enz. elk met eigen ressort of „bagian“.

De wegen van het regentschap liggen over het geheele regentschap verspreid.

Nu gaat het er dus om: „Door wien en onder wiens toezicht moeten de uitbetalingen geschieden?“

Een ideale toestand zou natuurlijk zijn, zooals dat bij de kleine stadsgemeenten mogelijk is, dat de uitbetalingen worden gecentraliseerd en bewerkstelligd op het kantoor, dus onder 't directe toezicht van den „baas“.

Men voelt echter wel, dat deze werkwijze in verband met de groote af te leggen afstanden, voor het regentschap practisch ondoenlijk is, zoodat naar een anderen weg moet worden omgezien. Kunnen in het eerste geval de loonarbeiders (koelie's, toekangs enz.) voor het in ontvangst nemen der loonen naar den uitbetaler gaan, in het tweede geval dient juist het omgekeerde te geschieden.

De heer Soehadi zou voor de controle op de uitbetalingen een speciaal daarvoor aan te stellen „Controleur voor de regentschapsfinanciën“ belasten of: wijl de tijdsomstandigheden verre van gunstig zijn, één der ter regentschapssecretarie te werk gestelde ambtenaren.

Mede is daarbij een methode aan de hand gedaan, om de werkzaamheden van den controleur te vereenvoudigen, n.l. door alle betalingen middels bevelschrift te doen geschieden, zoodat de werkzaamheden van dezen ambtenaar zullen worden beperkt tot:

- a. het invorderen van achterstallige belastingen;
- b. „het toezicht houden“ (let wel: dus niet zelf uitbetalen) op de uitbetalingen wegens arbeidsloonen en opgekochte materialen door den dienst der regentschapswerken.

De goede bedoelingen van den heer Soehadi ten volle waardeerende, zou ik ten aanzien van de gedachte regeling het volgende willen opmerken.

1. Waar de heer Soehadi van de gedachte is uitgegaan, dat de „Controleur voor regentschapsfinanciën“ ook controle zou moeten uitoefenen op den dienst der regentschapswerken, zou deze ambtenaar vanzelf min of meer **boven** den directeur der reg. werken moeten worden gesteld, en dus m.i. wel **meer** moeten worden bezoldigd dan laatstgenoemden ambtenaar. Het gaat toch niet aan nietwaar, dat de directeur b.v. gecontroleerd zou moeten worden door een mindere, zoowel in bezoldiging als in kennis.

Vanzelf komt men dan op een **duur-betaalde** kracht. Indien men echter de toegedachte werkzaamheden van den controleur (zie het onder a en b hierboven genoemde) afweegt tegen diens bezoldiging, dan zal,

hoop ik met mij ook de heer Soehadi willen toegeven, dat deze ambtenaar te zwaar bezoldigd zou zijn en, de meeste dagen van de maand met zijn ziel onder den arm zou moeten loopen. Zijn werkzaamheden zullen in elk geval nooit dien omvang aannemen als die van den directeur, ook niet, indien hem de volle taak zooals de heer Soehadi het zich heeft gedacht, wordt toegewezen, n.l. ook het uitoefenen van controle op 't materieel en geldelijk beheer der rekenplichtigen en het opnemen van kassen en voorraden dier rekenplichtigen. (Hoe weinig rekenplichtigen zijn er in één regentschap, nietwaar?). Voor 't regentschap zal dit ongetwijfeld tot een duurdere personeelsbezetting leiden.

2. En nu over het nut van de controle zelf.

Voorop stel ik me op het standpunt, dat een technisch ambtenaar minstens even betrouwbaar is en even goede (zoo niet betere) controle kan uitoefenen als een administratieve ambtenaar en ten tweede dat de directeur voorzover het zijn dienst betreft de algemeene leiding en het algemeene toezicht heeft, dus ook de controle op de betalingen. Want niet hij heeft alle betalingen op den weg te verrichten, maar practisch zou hij deze werkzaamheden grootendeels moeten delegeren aan de(n) opzicht(er)s en aan de wegmantri's (opzieners) (in geen geval aan de wegmandoers).

Zoo hij zich te volle met de betalingen zou willen belasten zouden in de maand minstens een week tot 10 dagen aan deze betalingen zijn „verreisd”. Hoeveel tijd zou er dan nog overschieten voor het belangrijker werk?

Ten goede van den dienst in het algemeen zou het m.i. ongetwijfeld niet zijn en trouwens practisch zou het voor den directeur ook niet doenlijk en nog minder aan te bevelen zijn.

Ik wil met het vorenstaande slechts naar voren brengen, dat de controle in handen moet berusten van den directeur.

Dit is ook zeer logisch, want niet hij maakt de betaling stukken op (loonlijsten, opname rapporten enz.), maar de opzicht(er)s of wegopzieners of het andere personeel.

Hij heeft slechts toe te zien dat de werklijsten enz. naar waarheid zijn opgemaakt.

Geen bezwaar is er natuurlijk, dat een andere (administratieve) ambtenaar bij de uitbetaling als „getuige” optreedt, doch niet als „controlevoerder”.

Het behoeft geen betoog dat met het bovenstaande ik niet wil zeggen dat de directeur geen controle behoeft; integendeel, iedereen, dus ook de directeur heeft controle noodig.

Het komt er alleen maar op aan, hoe en door wien die controle geschiedt.

M. i. is het voldoende, dat de uitbetalingen door de wegmantri's onder toezicht van de(n) opzicht(er)s worden gedaan, terwijl voor de controle de directeur op ongeregelde tijden eenige „steekproeven” zou kunnen nemen.

De hoogere controle wordt zooals bekend nu

gevoerd door de provinciale adjunct-inspecteurs, terwijl door de regentschappen in West-Java reeds stappen zijn gedaan, om tot de oprichting te komen van een eigen controle-bureau. Van een intensieve controle van „bovenaf” zal het dus wel niet ontbreken.

3). Het idee van „alle betalingen middels bevelschrift” is inderdaad prachtig. Te vreezen is echter of het systeem in de practijk wel „soepel” werkt en den dienst niet, schaadt.

Ik denk hierbij aan de practische moeilijkheden om de mandaten te verzilveren en de reizen die de commies-bethaalmeester met de hem vergezellende ambtenaren telkens moet maken.

Ook al geschiedt de betaling buiten tegenwoordigheid van den commies-bethaalmeester, dan nog lijkt me het systeem verre van „soepel” en eenvoudig, immers de opmaker v/d werklĳst (i. c. de wegopziener) heeft zich na 't uitkomen v/h bevelschrift voor het in ontvangst nemen v/h geld weder naar de hoofdplaats te begeven.

Hoe hem te waarschuwen, dat het geld reeds beschikbaar is (een telefoon heeft hij niet) moge hier voorloopig in het midden worden gelaten; het is een lange lijdensweg.

Zooals men ziet, zit er aan 't systeem meer aan vast, dan het op het eerste oog wel lijkt.

Naar mijn bescheiden meening behoort de uitbetaling van de loopende loonen steeds uit sommen ter goede rekening te geschieden.

Het geld is bij de hand en de betalingen kunnen dan direct geschieden. Wat dit in de practijk v/d voortgang van het werk beteekent, is den heer Soehadi zeker ook niet onbekend.

Geen bezwaar zal natuurlijk bestaan dat de rekeningen van leveranciers, firma's, aannemers enz., **steeds** per bevelschrift worden voldaan, en niet door tusschenkomst van den directeur der regentschapswerken (zooals gewoonlijk), maar rechtstreeks op naam van de(n) recht-hebbende(n).

Het werk zal door deze werkwijze geen stagnatie behoeven te ondervinden.

4). Wat betreft het terugbrengen van de tiendaagsche betalingen tot halfmaandelijksche, met den heer Bogaards ben ik ook van meening dat daarmede de knoeierijen niet uit de wereld worden geholpen.

Wel brengt deze werkwijze natuurlijk eenige verlichting in de administratie en besparing in de reiskosten der uitbetalende ambtenaren met zich mee (n.l. inplaats van 3 maal, en nu 2 maal) maar in het belang van de werklĳden en den dienst, zou ik, in tegenstelling met den heer Bogaards, toch de tiendaagsche betalingen blijven prefereren.

Een halve maand zou voor de arbeiders ongetwijfeld een te lang tijdsverloop wezen, terwijl aan de wekelĳksche betalingen dit nadeel aankleeft, dat de volle dienst-maand niet in gelijke tijdvakken zou kunnen worden verdeeld en deze tijdsindeeling dus

voor de goede administratie minder wenschelijk maakt. De tiendaagsche betaling houdt het midden tusschen de twee, is niet te lang v/d arbeider en is bovendien zeer overzichtelijk voor de administratie, want dan heeft men immers de tijdvakken 1 t/m 10, 11 t/m 20 en 21 t/m 30 (31).

In verschillende landsdiensten (ik noem hier b.v. de S.S.) wordt ook deze werkwijze gevolgd.

Wat betreft de practische beteekenis welke aan de wekelijksche betaling mag worden toegekend, zulks in verband met de noodige normalisatie, zooals de heer Bogaards het naar voren heeft gebracht; ik ben van meening dat het practisch voor de koelies er weinig op aan komt op welken dag hij zijn loon ontvangt.

Hij voelt zich reeds, „senang” indien hem de met inspanning verdiende loon zonder „potongans” wordt toegekend. Hij is geen stedeling en gaat ook niet naar de bioscoop of andere plaats van vermaak, zoodat voor hem den Zaterdagavond gelijk is aan de andere avonden. Hij voelt zich reeds gelukkig indien hij zijn huiselijke verplichtingen kan nakomen.

Tot goed begrip van de zaak moge worden opgemerkt, dat het bovenstaande betrekking heeft op de uitbetalingen der **losse** werklieden.

Voor het dagelijksch onderhoud der wegen zou het stelsel van „vaste wegploegen”, aan het hoofd waarvan wegmandoers staan en met vastgestelde weggedeelten, aan te bevelen zijn. Dit personeel kan uiteraard maandelijks worden bezoldigd.

- 5). Nu over het voorbeeld, welk de heer Soehadi heeft gegeven en waaruit zou moeten blijken dat middels onjuiste prijsopgaven bij steenslag-leveringen een mandoer op elken betaaldag „iets” voor zich zelf zou kunnen overhouden.

Met den heer Bogaards vind ik het ten eerste zeer absurd, dat wegmandoers kunnen worden belast met den aankoop van verhardingsmateriaal (steenslag, grind, enz.) en ten tweede **zeer onverantwoordelijk**, dat dit soort personeel geld in handen krijgt, om daarmede de leveranciers uit te betalen.

Indien bovengenoemde werkmethode nog toepassing vindt, is ze zeer zeker onvoorwaardelijk te veroordeelen. M. i. behoort het verhardingsmateriaal steeds door het diensthoofd, i. c. den directeur op aanvraag of volgens opgave van den betrokken wegopziener of opzichter, te worden besteld, en liefst voor een half jaar of voor een vol jaar tegelijk.

De te bestellen hoeveelheid is heel gemakkelijk na te gaan, aangezien de slechtste en de beste gedeelten van een weg voldoende bekend zijn en alzoo dus ook de daarvoor benoodigde hoeveelheden.

Naar aanleiding van die aanvraag of opgave (meestal i/h begin en i/h midden v/h jaar) schrijft de directeur eventueel na gehouden inspectie van den betrokken weg (zulks om de aangevraagde hoeveelheden te toetsen aan de werkelijkheid) de bestellingsbon uit, waarna direct met de levering kan worden aangevangen.

Na gereedkoming daarvan wordt dan de opzichter vergezeld van den betrokken wegopziener en den leverancier, uitgestuurd om het materiaal op te nemen en in ontvangst te nemen. Deze opname wordt zooals bekend, vastgelegd in een z. g. opnamerapport en naar dit rapport wordt dan de z. g. „debetstaat” opgemaakt.

De leverancier krijgt het geld dan van de secretarie **rechtstreeks** per bevelschrift, en noch de directeur noch de opzichter, noch de wegopzieners krijgen het geld te zien, laat staan in handen. Op deze manier worden onregelmatigheden tot een minimum gereduceerd.

- 6). De laatste zinsnede in het opstel van den heer Bogaards begrijp ik maar half. Indien daarin de bedoeling voorzit om het eenvoudige werk (mandoerswerk) door hooger-bezoldigden personeel te doen verrichten, zal ik zoo vrij zijn het niet met hem eens te zijn.

In deze benarde tijdsomstandigheden, waarin een ieder naar versobering streeft, zou de heer Bogaards juist een hooger bezoldigde personeelsbezetting (want daar komt het natuurlijk op neer) willen aanbevelen.

Of het, in verband met dezen moeilijken tijd, practisch uitvoerbaar en te verdedigen is, is een vraag, waarvan de beantwoording m. i. niet moeilijk te vinden is.

Soekaboemi, December 1932.

SOENDORO.

Personeelsvoorziening bij de regentschappen.

Sinds door den regentschapsscretaris van Soerabaja het plan werd geopperd tot een vorming van een bureau voor de voorziening van personeel bij de regentschapsraden (P. V. R. R.) en bij de overige regentschappen om aansluiting werd gezocht, heb ik met aandacht gevolgd wat deze laatste hiervan zouden zeggen. Thans tref ik in „Locale Belangen” van 16 Februari jl twee artikelen aan, handelende over hooger-genoemd onderwerp, die zeker de aandacht verdienen. Namelijk van den heer R. Margono en van een Regentschapsscretaris. De eerste geeft een uitgebreide uiteenzetting van de mogelijk- en moeilijkheden, welke in de toekomst door de oprichting van dat bureau, zouden kunnen voorkomen of kunnen worden ondervonden. De ander bepleit de voordeelen hieraan verbonden.

Als regentschapsambtenaar kan ik niet anders dan voor de oprichting zijn, hoewel ik van het nut van een dergelijk bureau nog niet overtuigd ben. Want er is nog een klip te omzeilen voor men zoover is. En dat is deze.

Er wordt betoogd, dat de voornaamste voordeelen, die het bureau voor de regts. ambtenaar brengt, wel de promotie-kansen zijn. Nu veronderstel ik, dat iedere regentschaps-ambtenaar, indien het gaat om bevordering hiervoor wel wat over zal hebben. Hetzij in den vorm van een ontributie als anderszins. Dus ik bedoel er mee, dat ook ieder regentschaps-ambtenaar zou willen bij-

dragen in de kosten verbonden aan de instandhouding van dat bureau wanneer deze laatste ook inderdaad zijn promotie-kansen bevordert. Echter behoort hietegenover aan den ambtenaar een ander recht dan wel voordeel te worden gesteld. Dat recht of voordeel bestaat nu hierin, dat men in volgorde van de ranglijst bij een eventueele vacature van een hogere betrekking, op de voordracht van de P. V. R. R. wordt geplaatst.

Terecht stelt de heer Margono de vraag of de raad nu verplicht is zich te houden aan de voordracht of is er slecht sprake van een aanbeveling, m. a. w. moet een van de voorgedragenen in de ontstane vacature worden benoemd? Gesteld eens, dat de voorgedragenen voor den Raad onbekend zijn en dat de Raad iemand van een naburig regentschap op het oog heeft, een zeer geschikt iemand, een vlotte werker die echter vanwege zijn b. v. nog korten diensttijd niet in aanmerking komt voor een voordracht? Ingevolge art. 29 van de R. O. staat het den Raad vrij dien ambtenaar aan te stellen.

Ergo: de bemoeienis van de P. V. R. R. tot bevordering van de promotie-kansen van de regentschaps-ambtenaren strekt zich niet verder uit dan tot een aanbeveling en bij gevolg is hun eigen belang bij de oprichting van een zoodanig kantoor weinig gebaat. Van een eventueele bijdrage van de zijde der ambtenaren zal uit den aard der zaak dan wel geen sprake zijn.

Garoet, 22 Febr. 1933. Een regentschapsambtenaar.

DECENTRALIANA.

Art. 92 en 94. S. G. O. Totstandkoming Koopovereenkomst. Perceel Roodestein Bandoeng.

Ter zitting van den stadsgemeenteraad van 27 Januari a.p. vereenigde de raad zich met het voorstel tot goedkeuring van den aankoop van perceel-Roodestein.

Ter toelichting van het voorstel werd het volgende in de agenda vermeld:

Op Zaterdag 9 Januari werd ten overstaan van den vendumeester te Bandoeng bovenomschreven perceel in het openbaar verkocht.

Waar bij het geraamte-uitbreidingsplan, goedgekeurd in de gemeenteraadszitting dd. 19 Maart 1929, over dit perceel een hoofdweg is ontworpen, achtte het college van Burgemeester en Wethouders het gewenscht, het terrein aan te koopen, indien het tenminste tegen niet te hoogen prijs verkrijgbaar zou zijn.

Inderdaad slaagde het college er in, het perceel aan te koopen voor den prijs van f 28.000 (vermeerderd met vendu- en verdere kosten).

Gelet op de taxatiewaarde van f 36.000, bepaald door een commissie, ingesteld bij arrest van het Hooggerechtshof, is dit billijk te noemen, waarom het college vd. den raad in overweging gaf, dezen aankoop goed te keuren. De technische commissie heeft zich hiermee geheel kunnen vereenigen.

Aangeteekend moge worden, dat in gevallen als het

onderhavige een voorafgaand overleg vaak onmogelijk is, zoodat het dagelijksch bestuur der gemeente de keus heeft tusschen op eigen verantwoordelijkheid handelend optreden, dan wel de goede gelegenheid te laten voorbij gaan.

Teneinde dit besluit zoo spoedig mogelijk aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden te kunnen aanbieden, werden de notulen terzake van de genomen beslissing staande de vergadering goedgekeurd.

Hangende de voorbereiding van de in te zenden stukken, richtte evengenoemd college zich reeds tot B. en W. met het volgende schrijven:

Naar aanleiding van punt 17 van de in **Gemeenteblad** 1932 No. 1 vervatte agenda van de op 27 Januari 1932 gehouden vergadering van den raad Uwer stadsgemeente, hebben gedeputeerden de eer, Uw college mede te deelen, dat huns inziens de daarbij bedoelde aankoop in strijd met de Stads-Gemeente-Ordonnantie is tot stand gekomen, en wel in tweeërlei opzicht.

Terwijl toch, in de eerste plaats, ingevolge artikel 92 der S. G. O. ten behoeve Uwer stadsgemeente geen onroerend goed gekocht kan worden dan krachtens beslissing van den raad, heeft Uw college zich bevoegd geacht tot een zoodanigen aankoop, voordat de raad eene beslissing heeft genomen.

Eene achteraf door den stadsgemeenteraad gegeven bekrachtiging vermag de onbevoegdheid van Uw college ten tijde der aangegane rechtshandeling niet te dekken.

In de tweede plaats is met de uitvoering van het besluit een bedrag gemoeid, hetwelk de krachtens art. 94 der S. G. O. bij de provinciale verordening van 23 April 1928 (**Provinciaal Blad** No. 5) bepaalde grens ad f 10.000 te boven gaat zoodat het besluit de goedkeuring van het college van gedeputeerden behoeft (vereischt), welke goedkeuring in het onderwerpelijke geval, in verband met de gevolgde gedragslijn, niet zal kunnen worden verleend.

Ofschoon de S. G. O. evenals de Nederlandsche Gemeentewet, over de gevolgen van het ontbreken der vereischte goedkeuring van gedeputeerden het stilzwijgen bewaart, neemt hun college met de Rechtbank te Almelo*) in elk geval aan, dat bij het ontbreken dier goedkeuring de overeenkomst, in casu de koop van onroerend goed, aan de zijde der gemeente nietig is en geen gevolg heeft.

Mede met het oog op den onzekeren rechtstoestand van een op de laatstgenoemde wijze gekocht perceel, welke ook na de nadere bekrachtiging door den raad is blijven voortbestaan, geven gedeputeerden Uw college in overweging, den koop eerst te doen plaats vinden op een tijdstip na den datum van het betrokken raadsbesluit, en in den vervolge tegen herhaling der in het onderhavige geval toegepaste handelwijze te waken.

Na ontvangst van dit schrijven had de voorzitter van het college van B. en W. een bespreking over deze

*) Vonnis van 5 Februari 1930; administratieve en rechterlijke beslissingen 1930, blz. 306.

aangelegenheid met den Gouverneur, die, vroeger zelf voorzitter van een gemeenteraad geweest zijnde, volkomen kon begrijpen, dat de stadsgemeente in gevallen als het onderhavige in het waarachtige belang van het ressort praktisch niet wel anders kon handelen dan was geschied. Anderzijds waren er „bepalingen”, waaraan ook weer vastgehouden moest worden. In dit verband zou het wellicht zijn nut hebben, de zaak onder de aandacht van 's lands wetgevende autoriteiten te brengen, eventueel door instelling van beroep, om op die wijze tot verbeterde, c. q. soepeler bepalingen te geraken.

Na gepleegd overleg met den Adviseur voor de Decentralisatie werd besloten, de eind-beslissing van gedeputeerden af te wachten, om daarna eventueel in hooger beroep te gaan.

Intusschen zou getracht worden, of en op welke wijze aan het formeel bezwaar van gedeputeerden zou zijn tegemoet te komen; evenwel bleek het advies van genoemd college om den koop eerste te doen plaats hebben na den datum van het raadsbesluit niet wel uitvoerbaar, aangezien de koop van het perceel reeds bij openbare executie was tot stand gekomen. Van verschuiving van datum kon dus geen sprake zijn.

Evenmin was ten slotte de overschrijving uitstelbaar (de wet eischt die binnen 6 maanden na datum van den koop), tenzij nietigheid zou zijn ingeroepen, waartoe de gemeente geen enkele reden had; integendeel, de koop was om de uitvoering van een vastgesteld, in de naaste toekomst urgent te achten wegenplan noodig en als zoodanig door niemand bestreden, ook niet door het college van gedeputeerden, refereerde het slot van het boven afgedrukt schrijven van het college.

De overschrijving kwam 2 Juli 1932 tot stand, dus zoo laat mogelijk na den koop (9 Januari 1932).

Werd oorspronkelijk uitgegaan van het standpunt, dat het college van gedeputeerden geen antwoord meer behoefde op zijn mededeeling, dat door de gevolgde gedragslijn geen goedkeuring zou kunnen worden verleend aan het besluit in kwestie, zoodat de stadsgemeente alleen zou blijven „zitten” met het geval, dat op de zaak formeel opmerkingen bestonden, zoo bleek, blijkens eenige maanden daarna ontvangen herinnering, dat gedeputeerden bedoelden, bericht op hun schrijven van 23 Maart te ontvangen (waarvan uit evenbedoeld schrijven echter in geen enkel opzicht blijkt), waaraan 3 maanden later nog eens herinnerd werd.

Zooals het meer gaat met stukken, die niet wel oplosbaar zijn, werd de beantwoording van de door gedeputeerden aangeroerde, zuiver formeele bedenkingen, ietwat verschoven, in de hoop, intusschen nog gevallen uit de praktijk van het gemeentewezen te kunnen opdiepen, die zouden aantoonen, dat de stadsgemeente Bandoeng toch eigenlijk had gehandeld conform een algemeene gebruikelijke methode, waar theorie en praktijk elkaar op een soepele wijze weten tegemoet te treden.

En de gemeente had geluk! Tegenover de starre houding van de Almelo'sche Rechtbank — welke gedeputeerden tot de hunne maakten — kon het college van B. en W. de

uitspraak van een andere rechtbank stellen en van lateren datum, die de Bandoengsche gedragslijn geheel als het normale erkende, waarna het volgende schrijven aan het college van gedeputeerden werd gericht:

Referte Uw schrijven dd. 23 Maart 1932 No. 55/2/1, waaraan laatstelijk herinnerd werd bij schrijven dd. 21 September j.l. No. 55/2/1b, heb ik de eer, Uw college namens burgemeester en wethouders van Bandoeng mede te deelen, dat geen gevolg is kunnen worden gegeven aan het gegeven advies: den koop van het z.g. perceel-Roodestein eerst te doen plaats vinden op een tijdstip na den datum van het betrokken raadsbesluit, aangezien de koop plaats vond op een publieke executie, voorafgaande aan de raadsvergadering, waar B. en W.'s handeling werd goedgekeurd.

Met het oog op den in acht te nemen termijn van betaling en overschrijving in de eigendomsregisters is het perceel ten slotte op grond van de vendu-akte dd. 9 Januari 1932 ten name van de stadsgemeente Bandoeng overgeschreven.

Naar aanleiding van de omstandigheid, dat Uw college zich stelt op het standpunt dat de achteraf door den stadsgemeenteraad gegeven bekrachtiging den aankoop van B. en W. niet kon dekken, zij beleefd de aandacht gevestigd op het vonnis van de Arrondissements-Rechtsbank te Middelburg dd. 6 Januari 1932 (W. v. G. B. blz. 279), waarin o.m. deze overweging voorkomt: „dat overeenkomsten door B. en W. worden gesloten alvorens de raad een besluit heeft genomen en deze overeenkomsten dan door het later volgend raadsbesluit van kracht worden”.

Hieruit blijkt wel, dat de praktijk in Nederland de achteraf-goedkeuring kent en . . . , erkent.

Waar de aankoop van het perceel-Roodestein n.h.v. overigens alleszins kan worden toegejuicht, moge Uw college ten slotte termen vinden om alsnog zijn goedkeuring te hechten aan hetgeen geschied is.

Ongeveer 4 maanden na dagteekening van evengenoemd schrijven, geeft dit schrijven het college van gedeputeerden aanleiding om zich als volgt tot den raad te wenden:

Naar aanleiding van het schrijven van het college van B. en W. Uwer stadsgemeente van 17 October 1932 No. 9021/32, heb ik de eer, Uwen raad mede te deelen, dat het college van gedeputeerden tegen de inzake den aankoop van het perceel-Roodestein gevolgde handelwijze ernstig bezwaar heeft. Nadat op 9 Januari 1932 reeds de overschrijving van het perceel had plaats gevonden, hebben gedeputeerden tot het college van burgemeester en wethouders 3 maal een schrijven moeten richten, t.w. dd. 23 Maart 1932 W 55/2/1, 22 Juni 1932 W 55/2/13 en 21 September 1932 W 55/2/1b. alvorens bovenaangehaalden brief van 17 October j.l. te mogen ontvangen, waarin niet, ter voldoening aan artikel 94 der Stads-Gemeente-Ordonnantie, eindelijk een verzoek wordt gedaan tot goedkeuring van het betreffende raadsbesluit dd. 27 Januari 1932 — waarvan tot dusver aan het college van

gedeputeerden nog steeds geen afschrift is medegedeeld—doch slechts verzocht wordt om alsnog goedkeuring te hechten aan hetgeen geschied is.

In dit verband maakt het college Uwen raad tevens opmerkzaam op de in den Volksraad afgelegde verklaringen van den gemachtigde van de regeering voor de decentralisatie, blijkens welke zij onderstelt en verwacht dat de besturen der zelfstandige gemeenschappen de in artikel 77 der S. G. O. (en artikel 58 der Regentschapsordonnantie) bedoelde besluiten onverwijld aan het goedkeurend gezag overleggen.

Ons college betreurt, dat de stadsgemeente Bandoeng in het onderhavige geval het vertrouwen der regeering heeft beschaamd en zal gaarne—onder overlegging van een afschrift van het betrokken raadsbesluit—alsnog de redenen vernemen, waarom aan de wettelijke voorschriften niet de hand gehouden is.

Bij vorenopgenomen schrijven van het college van gedeputeerden vallen volgens B. en W. enkele kantteekeningen te stellen en wel:

I. dat het college van gedepureerden uit de bewoordingen van den dzz. brief van 17 October a.p. ten onrechte heeft afgeleid, dat de overschrijving reeds 9 Januari 1902 zou hebben plaats gevonden. Dit is—zoals i.v. opgemerkt—pas 2 Juli d.a.v. geschied, dus vlak vóór het verstrijken van den fatalen termijn van 6 maanden;

II. deze onjuiste praemisse schijnt het college van gedeputeerden tot de foutieve veronderstelling aanleiding te hebben gegeven, dat de stadsgemeente Bandoeng het college (al of niet opzettelijk!) voor een „fait accompli” zou hebben willen stellen, n.l. dat door te talmen met de inzending van het besluit ter goedkeuring de wettelijke fictie intrad, dat na verloop van 6 maanden automatisch goedkeuring zou intreden. *)

Uit het medegedeelde ad I en de omstandigheid, vermeld onder de 3de alinea van dit **Gemeentebld**, blijkt volkomen dat die bedoeling in de verste verte niet heeft voorgezet;

III. zonder de aanbieding ter goedkeuring af te wachten, richten gedeputeerden zich reeds rechtstreeks tot de gemeente, dat goedkeuring niet zou knnnen worden verleend.

Gedeputeerden handelden dus op grond van het hun bekende besluit van den raad.

Deze omstandigheid, gevoegd bij het feit dat bereids medegedeeld werd dat goedkeuring uitgesloten was, hebben B. en W. geen oogenblik meer op het idee gebracht, dat gedeputeerden toch nog inzending van het formeele besluit op prijs stelden, in welk geval zij om die inzending toch wel even hadden kunnen verzoeken;

IV. zelfs werd oorspronkelijk aangenomen, dat gedeputeerden überhaupt geen antwoord meer verlangden;

V. toen dat wél het geval bleek te zijn en aan het

*) B. en W. zijn door de verwijzing van het college van gedeputeerden naar de *Handelingen* van den Volksraad voor het eerst tot de kennis geraakt, dat (al of niet opzettelijke) niet-inzending van besluiten (toch) tot dat gevolg zoude leiden (art. 77 S. G. O.).

college ten slotte werd gericht, het schrijven van 17 October a. p. (boven afgedrukt), is het, zooals blijkt, nog niet bij B. en W. opgekomen, dat het formeele—gedeputeerden bekende—besluit van 23 Januari 1932 (dat toch niet door gedeputeerden als rechtsgeldig kon worden erkend) alsnog moest worden aangeboden;

VI. uit dit alles resulteert thans een schrijven van gedeputeerden van 9 Februari j. l., van den inhoud als boven afgedrukt.

Het college van B. en W. meent daarover na de gegeven toelichting het zwijgen te moeten toedoen en zou den raad willen voorstellen, insgelijks te handelen.

Aan te nemen ware, dat het college van gedeputeerden, na lezing van het precieuzen feitenmateriaal, zal moeten constateeren, dat zijn laatste, over deze aangelegenheid gewisselde brief van anderen inhoud had kunnen zijn.

Intusschen biedt het college van B. en W. den raad zijn verontschuldiging aan, dat het—zij het onbewust—aanleiding is geweest dat de raad met deze formeele aangelegenheid wordt lastig gevallen. Dit was echter niet te ontgaan, nu het college van gedeputeerden—n. h. v. op onjuiste gronden—reden meende te hebben, den voor de hand liggenden weg van het eenvouding opvragen van het formeele besluit aan B. en W. niet te bewandelen doch zich over B. en W. heen, rechtstreeks tot den raad te moeten wenden, nota bene met beschuldiging van beschaming van het regeeringsvertrouwen.

Hoewel het formeel inzenden van het besluit van 23 Januari 1932 dus tot geenerlei doel meer kan voeren, ware overigens alsnop aan het verlangen van gedeputeerden—al ware het slechts ter completeering van het provinciaal archief—tegemoet te komen

Bouwen — of doen bouwen. *)

De fiscaal-griffier bij het landgerecht te Bandoeng schrijft ons — aldus A. I. D. — als volgt.

Onlangs werd in Uw blad behandeld het onderwerp: „bouwen of doen bouwen”, en daaruit las ik, dat de burgemeester van meening is, dat de „Bouwverordening Bandoeng” op losse schroeven staat, doordat vele beklagden, die terecht moesten staan voor overtreding van artikel 7(1a) dier verordening, door het landgerecht alhier werden vrijgesproken.

Hieronder wil ik U gaarne toelichten, waarom ik als fiscaal-griffier vrijspraak heb geëischt.

Beklaagden werden vervolgd wegens: „het iets hebben gebouwd of iets hebben doen bouwen.”

Zij ontkenden, dat ze zelf hadden gebouwd, doch verklaarden, dat ze hadden laten bouwen, welke verklaring door verbaliseerende ambtenaren (rooimeesters bij de gemeente Bandoeng) niet werd bestreden; integendeel, ze bevestigden ter terechtzitting beklagde's bewering, zoodat

*) Vgl. Loc. Bel. No 6 (1933).

ik wegens gebrek aan bewijs heb geëischt, dat beklagden, die niet als daders konden worden beschouwd, vrijgesproken zouden worden van het hen in de eerste plaats ten laste gelegde.

Nu rest nog het in de tweede plaats ten laste gelegde, n.l. dat beklagden „iets hebben doen bouwen”.

Sommigen van de beklagden ontkenden zelf te hebben doen bouwen, door te zeggen, dat ze er niets van wisten, doch anderen er van bekenden, opdracht te hebben gegeven om te bouwen.

In het laatste geval moet de rechter nagaan, of er gronden aanwezig zijn, dat de beklagden als intellectuele daders worden beschouwd in den zin van artikel 55 alinea 1 sub 1 van het Wetboek van Strafrecht van Nederlandsch-Indië.

Naar algemeen rechtbeginsel is de voorwaarde voor het bestaan van de verhouding tusschen den feitelijken dader (degene die het feit pleegt) en den middellijken dader (degene, die het feit doet plegen), dat voor een bepaald delict, hetwelk door beider samenwerking gepleegd is, hij die het feitelijk beging, strafrechtelijk niet verantwoordelijk kan worden gesteld, dus als een willoos werktuig gehandeld heeft; bij voorbeeld, dat de feitelijke dader zich bevond in een toestand van niet-toerekeningsvatbaarheid (hypnose krankzinnigheid, storing van bewustzijn) of de intellectuele dader op den materielen dader een zoodanigen psychischen dwang uitoefende (overmacht door geweld of bedreiging, artikel 48 Wetboek van Strafrecht), kort gezegd; wanneer de feitelijke dader niet strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld, omdat hij als een willoos werktuig door een ander wordt gebezigd.

In geen enkel geval bevonden de koelies — hier de feitelijke daders — zich in den boven door mij geschetsten toestand.

Men kan immers niet zeggen, dat de koelies willooze werktuigen zijn geworden, doordat ze van de werkgevers loon krijgen; dan zou dit een uitbreiding zijn van „doen plegen” in den zin van artikel 55 alinea 1 sub 1 van het Wetboek van Strafrecht van Ned. Indië.

De koelies waren hier dus wel degelijk strafrechtelijk aansprakelijk voor hun handelingen, want dan hadden ze maar het werk niet moeten aannemen. Het valt niet te ontkennen, dat de koelies onbekend zijn met het bestaan van de bepalingen, doch die onbekendheid maakt hun niet straffeloos.

Op grond van het bovenstaande heb ik ook geëischt, dat beklagden vrijgesproken moesten worden van het hun in de tweede „plaats ten laste gelegde, doch m.i. staat de „Bouwverordening Bandoeng” door dit vrijsprekend vonnis niet op losse schroeven, indien de verbaliseerende ambtenaren de eigenaren van het perceel wegens uitlokking (artikel 55 alinea 1 sub 2 van het Wetboek van Strafrecht) vervolgen en de koelies als materiele daders beschouwen.

Vindt men het onbillijk, dat de koelies ook gestraft worden, dan had men in de verordening een bepaling moeten opnemen, die duidelijk alleen kan slaan op de eigenaren.

Of de zittende landrechters dezelfde meening zijn toegedaan als ik, kan ik U niet mededeelen, doch wel kan ik U zeggen, zooals U ook weet, dat de landrechters tot dezelfde conclusie als ik gekomen zijn, n.l. dat beklagden moesten worden vrijgesproken van de hun ten laste gelegde feiten.

Noot.

Waar de Burgemeester van Bandoeng thans deze aangelegenheid aanhangig heeft gemaakt bij den procureur-generaal, teneinde cassatie in het belang van de wet te verkrijgen, kunnen we afwachten, wat terzake wordt beslist.

ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

28 B. G. S. 21 Februari 1933 No. 583 a/A.

Het is in beginsel minder gewenscht, dat tengevolge van een bepaling in een verordening krachtens welke de raad jaarlijks het vermenigvuldigingscijfer vaststelt, eventuele belasting-verhoogingen of verlagingen aan de goedkeuring der Regeering worden onttrokken.

Door den Stadsgemeenteraad van Soerabaja werd in zijn vergadering van 21 October 1932 een verordening tot wijziging der gemeentelijke inkomstenbelasting vastgesteld, welke wijziging tot een verhooging der belasting leidt.

Bij hooger aangehaald schrijven werd onder de aandacht van den raad gebracht, dat de Regeering die wijziging slechts na ampele overweging heeft kunnen goedkeuren, aangezien Zij niet den indruk heeft verkregen, dat de raad in voldoende mate versobering op de gemeentelijke huishouding, als door de omstandigheden geboden, heeft toegepast.

De Raad werd daarom uitgenoodigd voor 1934 het tarief der inkomstenbelasting opnieuw in beschouwing te nemen en te overwegen, of dit door verder doorgevoerde bezuinigingen op de uitgaven kan worden verlaagd.

Voorts werd medegedeeld, dat de Regeering het in beginsel minder gewenscht acht, dat tengevolge van een bepaling in een verordening, krachtens welke de raad jaarlijks het vermenigvuldigingscijfer vaststelt, eventuele belastingverhoogingen of verlagingen aan de goedkeuring der Regeering worden onttrokken, in verband waarmee de gemeenteraad werd uitgenoodigd bij de herziening der verordening niet het maximum der te heffen belasting, doch de werkelijk te heffen belasting in de verordening zelf vast te leggen.

Aanteekening.

Verwezen wordt naar beslissing no. 22 (Loc. Belangen ddo. 1 Februari 1933) en naar het daarover handelend artikel van den heer van Kempen, met een onderschrift van mijn hand, in aflevering van 16 Maart j.l.

29 B. G. S. 18 Februari 1933 No. 538 c/A.

De heffing van progressieve opcenten op de Landsinkomstenbelasting ontmoet bij de Regeering

ernstige en principieele bezwaren.

Opcenten op aanslagen van de militairen der Zeemacht.

Door den stadsgemeenteraad van Batavia werd den 24sten October 1932 een nieuwe verordening tot heffing van opcenten op de hoofdsommen der aanslagen in de Landsinkomstenbelasting vastgesteld, waarbij het bedrag der opcenten in verband met het hogere tarief der nieuwe Landsinkomstenbelasting werd verlaagd, doch overigens de progressieve opcenten werden behouden.

Naar aanleiding hiervan werd bij het in hoofde dezes aangehaald schrijven medegedeeld, dat de heffing van progressieve opcenten op de Landsinkomstenbelasting ernstige en principieele bedenkingen bij de Regeering ontmoet.

Hoewel indertijd door den vorigen Directeur van Financiën aan het gemeentebestuur werd medegedeeld, dat zijnerzijds aan de progressieve heffing van opcenten als overgangsmaatregel geen bezwaren in den weg zouden worden gelegd, zoolang de definitieve regeling van de financieele verhouding van het land en de locale ressorten nog niet tot stand was gekomen, meende de Regeering — nu genoemde regeling tot een onbepaalden tijd is verschoven en de gemeenteraad een nieuwe verordening in werking doet treden — thans te moeten vasthouden aan den door Haar gestelden eisch van een uniform opcentenpercentage.

Alleen in verband met het feit, dat aan een onthouding der goedkeuring aan de verordening overwegende bezwaren van practischen aard in den weg stonden, werd de vereischte goedkeuring verleend, doch daarbij werd medegedeeld, dat het de uitdrukkelijke wensch der Regeering was, dat de stadsgemeenteraad in den loop van het jaar 1933 een nieuwe opcentenverordening vaststelt met een uniform opcentenpercentage, welke met 1 Januari 1934 in werking ware te doen treden.

Voorts werd nog onder de aandacht van den raad gebracht, dat krachtens artikel 41 lid 3 der Ordonnantie op de Inkomstenbelasting 1932 de militairen van de Zeemacht allen te Batavia woonachtig zijn, is er geen voldoende grond om hen in de gemeentelijke opcentenheffing te betrekken. Derhalve gaf de Regeering in overweging in de verordening een bepaling in te lassen, luidende als volgt: „De opcenten worden niet geheven op de hoofdsommen der aanslagen van de militairen der Zeemacht, voorzover deze niet te Batavia woonachtig zijn”.

30 B. G. S. 1 Maart 1933 No. 663 a/A.

Omschrijving van het begrip „rijdende reclame”.

De belasting voor rijdende reclame dient te worden beperkt tot de voertuigen, welke binnen het gebied der betrokken gemeenschap worden gehouden.

In de reclamebelastingverordening van het regentschap Kendal was als omschrijving van het begrip „rijdende reclame” de definitie opgenomen: „elke voortbewogen

reclame, niet vallende onder die, sub d (wandellende reclame)”.

Bij het Regeeringsschrijven van 1 Maart 1923 No. 663 a/A werd den regentschapsraad medegedeeld, dat een dergelijke omschrijving te ruim is. Daaronder vallen immers alle autobussen, bestel-, vrachtauto's en dergelijke voertuigen, welke van reclame-opschriften zijn voorzien. Het gaat naar het oordeel der Regeering te ver in de reclamebelasting alle voertuigen te betrekken, die van een opschrift zijn voorzien, betrekking hebbende op het bedrijf, waarvoor het voertuig gebezigd wordt.

Wellicht lag het in de bedoeling van den Regentschapsraad, aldus het Regeeringsschrijven, om alleen die voertuigen in de belasting te betrekken, die speciaal voor het maken reclame zijn ingericht of bestemd, zooals b. v. auto's die met borden worden gehangen, waarop films worden aangekondigd. Mocht zulks inderdaad de bedoeling zijn geweest, dan dient zulks in de verordening uitdrukkelijk te worden vastgelegd.

Voorts bracht de Regeering onder de aandacht van den raad, dat het wenschelijk is de reclamebelasting te beperken tot de voertuigen, welke binnen het regentschap worden gehouden. Hierdoor wordt voorkomen, dat voor doortrekkende wagens belasting verschuldigd is.

31 B. G. S. 9 Maart 1933 No. 743/A.

Ontheffing of verlichting van de bij een vergunning op den voet der Hinderordonnantie gestelde voorwaarden kan niet anders worden verkregen dan door het aanvragen eener nieuwe vergunning onder andere (lichtere) voorwaarden.

Bij den in hoofde aangehaalden brief besliste de Regeering, dat in geval de vergunninghouder of zijn rechtverkriggende het verzoek doet, wijziging te brengen in de hem bij de op den voet der Hinderordonnantie verleende vergunning opgelegde voorwaarden, het eerste lid van artikel 11 der Hinderordonnantie niet van toepassing is.

Dit artikel lid, corresponderende met artikel 17, lid 1, der Nederlandsche Hinderwet, ziet op het geval, dat de opgelegde voorwaarden onvoldoende blijken om de omwonenden en het publiek voor gevaar, schade en hinder te vrijwaren. Krachtens bedoeld artikel kunnen de opgelegde voorwaarden **verzwagd** worden, en zulks geschiedt uiteraard niet op verzoek van den vergunninghouder, doch op verzoek van omwonenden en andere belanghebbenden.

In geval een vergunninghouder ontheffing of verlichting van de hem opgelegde voorwaarden wenscht, komt het de Regeering aangewezen voor, aangezien een regeling als de artikelen 12 lid 2 juncto 15 lid 1 der Hinderwet hier te Lande ontbreekt, dat de vergunning houder in overweging worde gegeven een nieuwe vergunning aan te vragen onder andere (lichtere) voorwaarden.

Wordt door het betrokken College van B. en W. op dit verzoek afwijzend beschikt, dan staat volgens artikel 10 der Hinderordonnantie daarvan beroep open op het College van Gedeputeerden.

32 B. G. S. 3 Maart 1933 No. 683.

Het heffen van motorrijtuigenbelasting door de locale raden in de Buitengewesten van motorrijtuigen, welke buiten het ressort van de betrokken gemeenschap worden gehouden, is in strijd met het algemeen belang.

Krachtens artikel 1 lid 2 van de voertuigenbelasting-verordening van de gemeente Makassar wordt die belasting geheven van alle voertuigen, waarmede de bij die gemeente in beheer zijnde wegen worden bereden, voor zoover zij worden gehouden binnen de gemeente dan wel daarbuiten binnen een omtrek van 10 K. M., gerekend van het raadhuis, of aldaar plegen te worden gestald. Ook voor de motorrijtuigen, die buiten de gemeente Makassar, doch binnen een afstand van 10 K. M. van het raadhuis worden gehouden, dan wel binnen de gemeente worden gestald, is derhalve gemeentelijke belasting verschuldigd. Daarnaast moet voor laatstbedoelde motorrijtuigen echter ook belasting worden betaald aan het Land op den voet van de ordonnantie van de motorvoertuigenbelasting-Buitengewesten (Staatsblad 1932 No. 36).

Bij het hoogerangehaald Regeeringsschrijven nu werd den gemeenteraad van Makassar medegedeeld, dat tegen de locale heffingen op de buiten het gebied van de betrokken gemeenschap gehouden motorvoertuigen van verschillende zijden ernstige bezwaren zijn geuit, welke aanleiding zijn geweest tot het voornemen om op Java en Madoera een centrale motorvoertuigenbelasting in te voeren. Het is vooral de aan de forensale heffingen verbonden cumulatieve van belastingen, welke een zwaren druk op het motorisch verkeer heeft gelegd. Bij de behandeling van de ordonnantie op de motorvoertuigenbelasting-Buitengewesten heeft de Regeering in het College van Gedelegeerden uitdrukkelijk verklaard, dat Zij tegenover elke forensale heffing, welke dubbele belasting ten gevolge heeft, afwijzend staat, en deze als strijdig met het algemeen belang niet kan goedkeuren.

In het onderhavige geval, aldus de Regeering, betreft het echter een reeds verscheidene jaren bestaande verordening, waarvan het heffingssysteem is goedgekeurd. Eerst door de invoering van de Landsmotorvoertuigenbelasting in de Buitengewesten is onbillijkheid in deze heffing ontstaan.

Het door den gemeenteraad ingenomen standpunt, dat de omstandigheid, dat het Land een belasting heeft ingevoerd voor het houden van auto's buiten de gemeente, geen aanleiding behoeft te zijn om de gemeentelijke verordening te wijzigen, komt de Regeering onaanvaardbaar voor, omdat de locale wetgever bij zijn belastingheffing zeker rekening heeft te houden met belastingen, die den betrokkenen van Landswege worden opgelegd.

De Regeering achtte het echter billijk, dat met het oog op de financiële consequenties de gemeente een behoorlijke termijn wordt gelaten om haar heffingssysteem aan dat van het Land aan te passen, in verband

waarmede de raad werd uitgenoodigd uiterlijk met aanvang van 1934 de belasting van de buiten de gemeente gehouden voertuigen in te trekken.

Aanteekening:

Verwezen wordt naar beslissing No. 3 in „Locale Belangen” ddo. 16 October 1932, waarbij een gelijk standpunt werd ingenomen t.a.v. de wegenbelasting-verordening van de gemeente Palembang.

Dr. H. J. LEVELT.

MALEISCH GEDEELTE

Secretaris Kaboepaten.

Soeatoe soal jang pada waktue jang terachir ini dapat perhatiannya seloeroeh raad² kaboeputen dan beberapa ahli decentralisatie ialah soal „secretaris regentschapsraad”.

Poen telah lama sekali dalam madjallah ini penoelis memadjoekan keberatan² atas peratoeran sekarang ini, ialah bahwa raad² kaboeputen tidak berkesempatan mengadakan secretaris sendiri. Dalam karangan itoe djoega-poen telah kami adjoekan alesan² jang patoet dengan pengharapan moedah-moedahan timboellah fikiran, baik dari kalangan raad, biarpoe dari kalangan Pemerintah Agoeng, soepaja raad kaboeputen diberi hak mengangkat secretaris sendiri. Tetapi dengan soenggoeh menesal seroean kami itoe ta'dapat perhatian seperti jang ditjita-tjitakan.

Sekoenjoeng-koenjoeng ta' dengan berdami lebih dahoeloe dengan fihak jang bersangkoetan atas nama Direktoer B. B. maka dengan soerat tanggal 5 Juli 1932 Adviseur dari Decentralisatie mengirinkan soerat pada boepati² di seloeroeh tanah Djawa dan Madoera dengan maksoed, bahwa Pemerintah ada mempoenjai niatan hendak mengadakan perobahan ordonnantie, jang maksoednja soepaja gadjih secretaris regentschap moelai pada 1 Januari jl. boeat sebagian separanja dibajar oleh regentschap.

Oleh karena itoe maka dalam anggaran taoen 1933 dari semoea kaboeputen² disediakan wang goena keperluan itoe. Moelai waktue inilah maka pada kalangan regentschappen kira-kiranjia timboellah fikiran, apakah ta' lebih baik regentschap mengadakan secretaris sendiri.

Dalam karangan penoelis kedoea kalinja jang termoeat dalam Locale Belangen tg. 1 November (katja 361-363) diboeatkanlah pemandangan jang berarti djoega soeatoe kritiek atas kehendak Pemerintah itoe, jang kami rasa „princiueel” tidak benar. Diantara lain² kami kemoekakan:

„Baik di Negri Ollanda biarpoe di lain² Negri di Europa, jang mempoenjai raad² autonoom, maka badan² itoe berhak mengangkat secretarisnja sendiri. Hanjalah bagi gemeente² jang ketjil jang tidak mampoe membajar secretaris dan burgemeester sendiri², maka diadakan burgemeester-secretaris, ialah soeatoe burgemeester jang djoega haroes mendjabat pakerdjaan secretaris. Tetapi seoemoemnja raad² lokaal itoe mempoenjai secretarisnja sendiri, jang diangkat, dischors dilepas olehnja. Inilah soedah sepatoeanja, oleh karena pakerdjaan secretaris itoe ialah meloeloe oentoek keperluan raad² tadi. Raadlah

jang membajar sekretaris itoe dan raadlah jang haroes mengangkat.

Demikianpoen djoega atoeannja boeat sekretaris stads-gemeente raden dan provinciale raden. Menoeroet pasal 42 S. G. O.

Lebih djaoeh lagi dikemoekan (katja 363).

„Menoeroet kejakinan kami maka principieel adalah lebih baik, apabila Pemerintah soeka memberi tambahan soembangan pada raad² kaboeputen banjaknja separo dari gadjihnja sekretaris dan 15⁰/₀ ongkos² lainnja, soepaja raad berkesempatan oentoek membajar sekretaris itoe segenapnja.

Dengan djalan demikian maka patoetlah pada raad kaboeputen diberi hak jang seloeas-loeasnja oentoek mengangkat, schors dan melepas pegawai sekretaris. Oentoek mentjapai maksoed ini, maka tentoelah Afdeeling 2 dari Ordonnansi Kaboeputen (pasal 33 dan 34) haroes dirobah soepaja maksoednja sama dengan Afdeeling 2 dari Provincie Ordonnansi pasal 35 sampai 39.”

Dengan sengadja kami moeatkan lagi apalah jang mendjadi angan² dari dahoeloe itoe, ta'lain dan ta'boekan oleh karena karangan kami terseboet dapat perhatian agaknja dari kalangan jang patoet memperhatikan. Inilah terboekti dari motie² jang pada waktoe terblakang ini ditetapkannja oleh Raad Kaboeputen Bandoeng dan Pemalang, jang nanti akan kami bitjarakan poela jang se'akan² bermaksoed seperti jang kami tjita²kan tadi. Lain dari itoe giranglah hati kami meliat karangan toean van der Peyl dalam madjallah 16 November jtl., jang pendapatannja adalah sama dengan pendapatan kami terseboet diatas tadi, ialah soepaja dalam hal itoe atoean provincie ditoeroet boeat kaboeputen.

Dalam katerangan ketiga ini terlebih dahoeloe, djangan sampai mendjadi salah tampa, kami terangkan lebih djaoeh apa jang dimaksoedkan dengan kehendak kami soepaja soembangan Pemerintah pada raad² ditambah dengan separo dari gadjihnja sekretaris dan 15⁰/₀ ongkos² lainnja (ongkos verlaf, wachtgeld dan pensioen).

Adapoen keterangannja demikian; soedah seharoesnjalah pada masa crisis dan kehaimitan ini Pemerintah berdaja oepaja mengoerangkan belandja² dan sebaliknja mentjari soember penghasilan baroe. Kehendak Pemerintah soepaja raad² kaboeputen membajar separo dari gadjih sekretaris itoeleah soeatoe daja oepaja meringankan belandja dan menambah pengasilan. Oleh karena itoe soedah boleh ditentoekan lebih dahoeloe, bahwa Pemerintah tidak soeka mengadakan atoean baroe jang memberatkan poela pada anggaran Negri.

Tetapi boekan begitoe artinja oesoel kami. Oesoel kami ialah soepaja sekretaris itoe dimasoekkan mendjadi pegawai regentschapsraad sepenoeh²nja dan djoega haroes dibajar olehnja. Oleh karena pada masa ini keberatan sekali boeat Pemerintah oentoek mengadakan sekretaris regentschap disampingnja sekretaris regentschapsraad, maka boeat samentara waktoe tidak ada soeatoe keberatan poen oentoek minta bantoean dari sekretaris regentschapsraad itoe boeat mendjalankan pakerdjaän bestuur, asal sadja sebagian oempama separo dari gadjih

sektaris ini dibajar oleh Pemerintah, hal mana dengan moedah dapat teratoer, apabila subsidie pada regentschapsraad ditambah dengan sebagian (separo) dari gadjih sekretaris tadi, sedang regentschapsraad haroes membajar sekretaris itoe segenapnja. Pemerintah haroes membajar sebagian dari gadjih sekretaris tadi, tetapi sebaliknja Pemerintah terlepas dari tanggoengan membajar sekretaris sepenoehnja.

Apakah bedanja atoean jang kami oesoelkan ini dengan atoean jang sekarang ini misih berdjalan? Jang lebih penting poela apakah keoentoengannja (voordeelnja)? Adapoen pertanjaän² ini dapatlah kami djawab demikian:

1 Dalam tjita² kami, maka sekretaris itoe adalah seorang pegawai raad, jang digadjih, diangkat, dischors dan dilepas oleh raad, dalam atoean sekarang ini, maka sekretaris jang boeat sebagian besar haroes mengerdjakan pakerdjaän raad adalah terlepas dari tanggoengan (verantwoordelijkheid) pada raad atau madjelis koemetir.

2. Sekretaris raad jang diangkat oleh raad bisa mementingkan pakerdjaän raad dengan soenggoeh², oleh karena ia tidak bisa dipindah² seperti sering terdjadi dengan atoean sekarang ini. Dalam hal ini boleh diperingatkan, bahwa didalam waktoe satoe taoen pada soeatoe raad kaboeputen soedah kedjadian mendapatkan ganti- berganti **ampat** pegawai sekretaris, hal mana soedah tentoe menjoesahkan sangat pada pakerdjaän raad.

3. Pada waktoe sekarang ini jang diangkat mendjadi sekretaris ialah seorang assistent-wedana 1e. klas atau wedana, jang soedah tentoe ada kalanja ia minta kombali lagi dalam kalangan bestuursdienst, baik oleh karena ia merasa koerang tjakap atau merasa soedah bosen (Dj.) mendjalankan pakerdjaän itoe, biarpoe soedah temponja ia mendapatkan kenaekan pangkat, mitsalnja seorang Assistent-Wedana, naek pangkat mendjadi Wedana, atau Wedana mendjadi Patih, walapoe ia haroes meneroeskan peladjarannja pada Bestuurs-school. Hal-hal jang sedemikian ini menjoesahkan djoega pada pakerdjaän raad.

4. Apabila hak boeat mengangkat sekretaris itoe diserahkan pada raad, maka tentoe bisa didapatkan seorang jang selamanja akan bekerdja pada raad itoe, sedang raad adalah merdeka djoega boeat mengangkat seorang diloear golongan B. B. Pada raad-raad lainnja seperti stads-gemeenteraad atau raad pravicie misih ada tjoekeop pegawai² jang patoet diangkat mendjadi sekretaris regentschapsraad. — Lain dari itoe bagai pegawai² raad kaboeputen sendiri laloe adalah pengharapan boeat naek² pangkat sampai ke djabatn sekretaris, soeatoe hal poela jang bisa menambahkan kegiatan pegawai² itoe dalam pakerdjaännja, soeatoe hal poela jang selainnja masoek kepentingan pegawai² itoe, adalah djoega termasuk kepentingan raad masing².

Sekianlah voordeelnja. Tetapi apakah sekiranja raad²

akan bisa dapat seorang pegawai yang tjakap betoel, apabila teringat bahwa djabatan secretaris itoe mendjadi soeatoe djabatan penghabisan (eindbetrekking)? Djawaban kami, tentoe bisa, asal sadja gadjihnja secretaris itoe adalah pantes dan patoet, berhoeboengan dengan positiinja dan kepentingannya pakerdjaan. Dalam hal ini kami rasa adalah baiknja menjelidiki pendapatan toean R. Margono, seperti dioraikan dalam karangannya termoeat dalam madjallah L. B. tertanggal 16 Februari jtl. katja 52. Dalam garis² yang besar kami ada setoedjoe dengan pandangan beliau. Tentangan hal ini baiklah kami pertimbangkan sadja pada masing² kaboepaten, yang kemoedian bilamana mendapat hak mengangkat secretaris sendiri, tentoe akan mengadakan bezoldigingsstelsel sendiri boeat secretarisnja.

Tetapi boleh diperingatkan disini, bahwa pada stads-gemeente, pelatoeran gadjih dari secretarisnja itoelah tidak ditetapkan oleh raad masing². Jang diberi hak oentoek menetapkan pelatoeran itoe ialah **madjelis gedeputeerden**, demikianlah dengan pengesahannya Pemerintah. Stads-gemeenteraad hanya diberi hak memberi pertimbangan sadja. (*) Atas pelatoeran ini soedah timboel beberapa protest, tetapi protest itoe sia² belaka, maka soedah boleh dipastikan bahwa bilamana Pemerintah setoedjoe dengan tjita² menjerahkan hak mengangkat secretaris raad kaboepaten pada badan ini, maka jang diwadjibkan menetapkan bezoldigingsstelsel dari secretaris masing² raad kaboepaten, ialah madjelis gedeputeerden djoega. Meski pelatoeran jang sedemikian itoe seakan-akan mengoerangi kemerdikaan raad lokaal, tetapi poen ada baiknja djoega, ialah oleh karena bisa didapatkan bezoldigingsstelsel boeat seloeroeh raad² kaboepaten jang satoe sama lain tidak banjak bedanja.

Diatas tadi dengan sepatah kata telah diroendingkan, bahwa prihal mengadakan secretaris sendiri oleh doea raad kaboepaten telah ditetapkannya motie².

Dengan besluit tg. 21 November 1932 maka oleh Raad Kaboepaten Bandoeng ditetapkannya soeatoe motie, dalam motie mana dioetjapkan kepentingan oentoek mengangkat selekas-lekasnja seorang secretaris jang dibenoem, dan dibajar oleh Regentschap sendiri. Motie ini disampaikan kepada pemerintah Hindia-Belanda, Gouverneur Provincie Djawa-Barat di Betawi, Resident Priangan di Bandoeng dan semoea Regentschapsraad ditanah Djawa dan Madoera, akan mendjadi ketahoean.

Dengan besluit tg. 30 November 1932 oleh Raad Kaboepaten Pemalang ditetapkan djoega soeatoe motie, jang bermaksoed memohon kepada Pemerintah akan mero-bah pasal 33 dari Regentschapsordonnantie sehingga sama maksoednja dengan pasal² 35, 36, 37 dan 38 dari Provincie-ordonnantie, akan tetapi secretaris itoe akan meloeloe djadi pegawai raad, dan tidak merangkap djabatan secretaris dari regent. Motie ini dikirimkan pada Pemerintah, Volksraad, madjelis Gedeputeerden Provincie Midden-Java, Resident Pekalongan dari semoea

raad² kaboepaten dengan permintaan menjatakan kesetoedjoeannya.

Kami rasa ta'perloe diterangkan lagi bahwa principieel boeat seratoes percent raad² kaboepaten lainnja setoedjoe dengan pendapatan Raad Kaboepaten Pemalang ini. Memang demikian pendirian kami dari dahoeleoe kala djoega. Tetapi satelah crisis pada masa ini mengamoek dengan sehebat-hebatnja, maka terpaksa kami robah sikap kami boeat sementara waktoe seperti jang telah kami oraikan dalam madjallah 1 November j.t.l., ta'lain dan ta'boekan soepaja angon² tadi lekas dapat tertjapai dan dijdalkan.

Sabab kami rasa, teroetama boeat ini watoe, bagai Pemerintah adalah keberatan sekali oentoek mengadakan secretaris boepati sendiri disampingnja secretaris raad kaboepaten, apalagi di tempat kaboepaten jang ketjil, jang pakerdjaannya baik tentangan perkara raad baik tentangan perkara bestuur kira² bisa dilakoekan oleh seorang pegawai.

Oleh karena itoe maka seperti jang telah kami oraikan dengan pandjang lebar diatas baiklah boeat samentara secretaris itoe diangkat dan dibajar oleh raad, sedeng ia diwadjibkan djoega membantoe boepati dalam pakerdjaan bestuur. Boeat pembantoean ini maka patoetlah subsidie Pemerintah pada raad kaboepaten dinaekkan dengan sebagian dari gadjih secretaris tadi, bagian mana soedah barang tentoe haroes setimbang dengan banjaknja pembantoean itoe (koerang lebih separonja).

Di kemoedian hari bilamana pakerdjaan raad soedah tambah-bertambah dan keadaan wang Negri terliat lebih baik dari pada waktoe sekarang ini, maka doea roepa pakerdjaan itoe hendaklah terpisah, pendeknja secretaris raad tidak boleh mengerdjakan pakerdjaan bestuur lagi.

Moedah-moedahan tambahan karangan ini dapat perhatiannya seloeroeh raad² kaboepaten, jang tentangan hal itoe hendaklah memadjoekan pertimbangannya. (*)

SLAMET.

(*) Tentangan soal secretaris regentschapsraad ini baiklah pembatja membatja djoega karangan² dari.

Toean Sm.	madjallah	L. B. afl.	21 tg.	1 Nov. '32.
R. M. N.	"	L. B. ..	2 ..	16 Jan. '33.
W. van der Peijl	"	L. B. ..	22 ..	16 Nov '32.
P. J. A. Motimo	"	L. B. ..	3 ..	1 Febr '33.
Koesoemo	"	L. B. ..	3 ..	1 .. '33.
R. Margono	"	L. B. ..	4 ..	16 .. '33.
Een Regentschapsecretaris	"	L. B. ..	5 ..	1 Maart '33.
"	"	L. B. ..	5 ..	1 .. '33.

Administratieve Jurisprudentie.

(Salinan dari karangan² Dr. H. J. Levelt).

Perkataän „jurisprudentie“ itoe bahasa Latijn, bahasanya Belanda: rechtsgeleerdheid = faqahot atau ilmoe hoekoem, djoega: rechtspraak = kepoetoesan hoekoem, atau lagi: rechtsopvatting = perasaän menoeroet hoekoem atau menoeroet kebenaran jang diambil atau dipandang oleh soewatoe madjelis jang tertinggi.

Mendjadi Administratieve Jurisprudentie jang terseboet diatas itoe boleh kami artikan „hal administratie = peme-gangan atau pendjoeroesan jang dipoetoes oleh madjelis jang tertinggi menoeroet perasaän hoekoem atau kebenaran“.

(*) Liatlah pasal 38 ayat 3 dari Stads-gemeenteordonnantie

Hatta maka sebagaimana pematja telah mengeta-
hoewi, sedjak berdirinja Gemeenteraad, Provinciale Raad
dan Regentschapsraad banjaklah roepa² peratoeran jang
diadakan oleh badan² itoe, baik jang bermaksoed
memoengoet belasting, baik jang hanja bermaksoed
memperhatikan kesehatan oemoem, maoepoen jang ber-
maksoed melarang pendoedoek negeri berboewat ini dan
itoe apabila tiada dapat idzin dari itoe badan² (auto-
nome gemeenschap) d.l.l.

Sebagaimana djoega pematja telah mengetahoewi
roepa² peratoeran jang dibikin oleh Raad² tadi, terlebih
poela jang mengandoeng poengoetan padjeg, baroe
boleh didjalankan apabila soedah diperkenankan
madjelis jang tertinggi, jaitoe Regeering.

Soedah sering kali kedjadian satoe verordening
(peratoeran) jang terbikin oleh Provinciale- atau Stads-
gemeenteraad atau Regentschapsraad tiada diterima baik
oleh Regeering, soedah barang tentoe Regeering mem-
beritahoekan sebab²nja menolak itoe menoeroet perasaän
(rechtsopvatting) jang berdasar hoekoem atau kebenaran
tadi.

Sjahadan maka kami Redactie menimbang bahwa
hal² seperti jang kami terangkan diatas itoe patoet
diketahoewi djoega oleh semoewa anggauta dari Raad²
teroetam pematja Orgaan kita ini.

Sedjak boelan October 1932 Locale Belangen ber-
toeroet toeroetan memoeat itoe Administratieve Jurispru-
dentie dari **Dr. Levelt** tentang hal roepa² verordening.

Di bawah inilah **salinan** dari pemandangan Dr. L.
tentang hal² jang penting.

17) Besluit 12 Mei 1932 No. 49

**Larangan membawa, mengoelilingkan boewat
didjoewal atau mendjoewal ikan jang masih
barae jang dibawa dari laoet didalam desa-desa,
dimana diadakan lelang ikan oleh Regentschap,
melainkan kalau dapat soerat idzin dari Regent
dan djikalau itoe ikan bolehnja beli tidak pada
hari waktoe ada lelang ikan oleh Regentschap,
larangan mana diperkenankan.**

**Itoe ada berlawanan dengan wetgeving jang
baik dan adil, djikalau pendoedoek negeri tiada
diberi tempo jang patoet, oepamanja paling se-
dikit tiga poeloeh hari, boewat mengetahoewi soe-
watoe angger² atau oendang² baroe jang soedah
ditetapkan dengan memoewat antjaman hoekoeman.**

**Diketjoewalikan djikalau memang perloe sangat
tiadalah patoet apabila soewatoe verordening di-
koewatkan berdjalan moelai tempo jang soedah
djaoeh kedjalanari (terugwerkende kracht).**

Oleh Regentschapsraad Djakarta didalam vergadering-
nja tanggal 23 Augustus 1930 telah ditetapkan satoe
verordening jang boeninja begini:

„Verordening oentoek menambah verordening
lelangan ikan dari Regentschap Batavia (Djakarta)”

Pada ini verordening tambahan diseboetkan, bahwa

pada patsal 3 dari hoofdverordening ditambah
satoe ajat baroe c jang boeninja:

„Dilarang membawa masoek, mendasarkan, mengoeli-
lingkan boewat didjoewal atau mendjoewal didalam
Regentschap ikan jang masih baroe jang diambil dari
laoet jang tiada dibeli pada hari waktoenja Regentschap
mengadakan lelang ikan, melainkan djikalau pakai
soerat idzin jang diberikan oleh atau atas namanja
Regent”.

Adapon Regentschap Djakarta menetapkan jang ter-
seboet diatas itoe asal moelanja begini:

Didalam tahoen 1929 Regentschapsraad menetapkan
satoe verordening tentang lelang ikan, dalam mana
ditutoekan, bahwa hak melelangkan ikan jang mempoe-
njai hanja Regentschap dan itoe verordening telah diterima
baik oleh Madjelis Gedeputeerden dari provincie Djawa
barat.

Monopolie (berdagang sendiri) jang beroepa melelang-
kan ikan ada dipegang di tangannja Regentschap itoe
mengandoeng maksoed social, karena maksoednja djangan
sampai ikan² dari laoet djatoeh ditangannja orang² jang
poenja prahoe dan lintah darat.

Tetapi didalam practijk orang² sama bisa melaloewi
itoe verordening, jaitoe banjak ikan jang dibeli dari prahoe
pengambil ikan, laloe didjoewal koeliling, dibawa ke mana²
dan didjoewalnja tiada dengan didjoewal lelang lebih doeloe
ditempat lelang dari Regentschap. Berhoeboeng dengan
itoe Regentschapsraad laloe menimbang perloe bikin pera-
toeran dengan ketentoean sebagai jang terseboet di
atas itoe.

Tetapi Madjelis Gedeputeerden tiada berkenan mene-
rima baik itoe verordening tambahan. Jang diboeat alasan
menolak jaitoe, bahwa itoe verordening mengalang alangi
sangat kelonggarannja pendoedoek Regentschap dan tiada
ternjata, bahwa kepentingan jang dilindoengi oleh itoe
verordening tiada begitoe besar dan tiada begitoe
perloe dapat perlindoengan, sehingga itoe pemagaran
(pengalangan) tiada ada alasanja jang betoel.

Sjahadan maka dengan menetapi hak jang ditutoekan
pada fatsal 58 lid 4 dari Regentschapsordonnantie, Re-
gentschapsraad Djakarta mohon kepoetoessannja Toean
Besar Gouverneur Generaal.

Dengan besluit tanggal 12 Mei 1932 No. 49 Toean
Besar G. G. setelah mendengar Raad van Nederlandsch-
Indië, memoetoes, bahwa Madjelis Gedeputeerden dari
Prov. Raad tiada betoel bolehnja membikin keberatan
boewat menerima itoe verordening tambahan dan G. G.
menimbang:

„bahwa ketentoean jang diseboet dalam itoe
verordening soedah semestinja berhoeboengan dengan
Verordening lelang ikan jang doeloe diterima baik
oleh Madjelis Gedeputeerden sendiri jang mendjadikan
Regentschap poenja monopolie melelangkan ikan;

„bahwa itoe verordening tambahan hanja bermak-
soed menetapkan itoe monopolie se'sampoernanja,
karena didalam practijk ternjata bahwa orang² sama
bisa melaloewi (tiada menoeroet) itoe verordening;

„bahwa dari pada itoe ketentoean jang sekarang

lagi djadi soal ini soedah beralasan hak monopolie jang soedah diterima baik;

„bahwa Regentschap djoega memikirkan kepentingannja pendoedoek sampai tjoekeop, jaitoe hanja mengenakan ikan² jang masoek larangan sadja, sedang lain dari itoe larangan boleh djoega dilanggar asal ada soerat idzin jang diberiban oleh atau atas namanja Regent;

„bahwa dari pada itoe Madjelis Gedeputeerden tiada betoel bikin itoe keberatan oentoek menerima baik verordening tambahan itoe”.

Maskipon demikian toch Regeering ada kira tiada bisa memperkenankan permohonanja Regentschapsraad jang soedah minta kepoatoesan ke'atas (naik appel) tadi. Adapon alasannja Regeering jaitoe:

„bahwa poatoesan jang dipinta pada Regeering sekarang ini akan bisa diberikan, oepama futsal 2 dari verordening tiada memoewat keberatan² jang beralasan lain;

„bahwa dalam itoe futsal toh soedah dietapkan, bahwa verordening itoe akan berlakoe moelai pada hari di belakangnjo hari waktue vesordening dioemoemkan (dioendangkan), sedeng lain dari pada itoe, itoe verordening akan berlakoe pada hari jang soedah liwat—selainnja jang hal jang menentoekan hoekoeman—jaitoe moelai tanggal 1 Januari 1930;

„bahwa jang demikian itoe ada berlawanan dengan kemaeeannja wetgewing jang baek dan jang adil, jalah djikalau pendoedoek negri tiada diberi tempo jang patoet, oepama paling sedikit tiga poeloe hari, boewat mengetahoewi peratoeran (verordening) baroe jang telah ditetapkan serta dengan antjaman hoekoeman;

„bahwa dari pada itoe, verordening tambahan itoe seharoesnja dilakoekan paling sedikit tiga poeloeh hari sesoedahnja dioemoemkan;

„bahwa lain dari pada itoe menetapkan verordening berlakoe moelai dari tempo jang soedah laloe maskipoen ini tiada mengenai hal² jang bersangkoetan dengan atoerannja perkara hoekoeman, dan tempo itoe soedah kedjalanan begitoe djaoeh seperti sekarang ini, maka ditimbang jang demikian itoe tiada patoetlah, diketjoewalikan djikalau ada keperloean jang penting;

bahwa di sini tida ada itoe keperloean jang penting itoe;

bahwa melainkan dengan alasan diatas itoe maka itoe verordening belum bisa diterima baik”.

Dengan Besluit Gouvernement tanggal itoe djoega (12 Mei 1932) No. 1247b/A Regeering memperingatkan pada Regentschapsraad, bahwa redactie (boenjinja) itoe verordening tambahan ada lebih djaoeh dari maoenja raad, jaitoe soepaja toekang² ambil ikan dipeksa membawa ikannja boeat dilelang tjoe ma di tempat², di mana ada kantor lelangnja Regentschap, perloenja djangan sampai djatoeh di tangannja bangsa Tionghoa toekang

memborong ikan dengan moerah dan dapat keoentoengan besar, sedang menoeroet redactie dari itoe verordening tambahan djoega tempat² jang ada seloewarnja tempat² lelang.

Berhoeboeng dengan itoe maka Regeering mempertimbangkan soepaja redactienja diganti begini:

„Dilarang membawa masoek di dalam Regentschap, mengoelilingkan atau mendjoewal ikan jang masih baroe asal ambil dari laeet, jaitoe di dalam desa², dimana diadakan lelang oleh Regentschap, selainnja kalau pakai soerat idzin jang diberiken oleh atau atas namanja Regent, djikalau itoe ikan dibeli tidak pada waktoenja diadakan lelang oleh Regentschap.”

23) G. B. S. 23 Januari 1933 No. 269/A.

Kendaraän² jang tiada memakai djalan² seharoesnjalah dibebaskan dari belasting kendaraän (voertuigenbelasting).

Dengan soerat tertanggal dan nomer terseboet di atas telah diberi-tahoekan pada Regentschapsraad Kediri, bahwa tiada selajaknja djikalau belasting kendaraän djoega dipoengoet dari kendaraän² jang sebab dari jang poenja kekoerangan wang atau sebab apa djoega, tiada dipakainja.

Maka dari pada itoe seharoesnja djoega bahwa kendaraän² jang maskipoen dipakai, tetapi tiada didjalkan atas djalan oemoem (openbare weg) tiada oesah dipoengoet belasting kendaraän, djadi disamakan dengan kendaraän te.seboet diatas, jaitoe jang tiada didjolankan karena sebab apa djoega.

24) G- B. S. 5 Januari 1933 No. 39/A.

Satoe besluit dari Regentschapsraad, dalam mana kekoewasaän memberi idzin memakai tanah diserahkan kepada College van gecommiteerden, maskipoen tida ada ketentoean² jang boewat alasan boewat mentjaboet tetapi² itoe besluit boleh di-tiadakan (vernietigd).

Dengan besluit tertanggal 22 December 1931 College van Gecommiteerden dari Regentschapsraad Sampang telah memberikan boewat dipakai sepotong tanah pada seorang dengan tiada ditamtoekan boewat berapa lamanja, jaitoe menoeroet verordening dari Gewestelijken Raad Madoera doetoe tentang hal memberikan boewat samentara tempo dari djalan² oemoem, aloon², park² atau tanah² lainnja didalam gewest Madoera, verordening mana lantas dipakai teroes oleh Regentschapsraad sebagai verordeningnja. College van Gecommiteerden mangira boleh memakai kekoewasaänja memberikan tanah (menjewakan) tadi, jattoe menoeroet besluit dari Regentschapsraad tertanggal 22 Juli 1930. dalam mana diterangkan, bahwa kekoewasaän memberi idzin memakai tanah pada

orang telah diserahkan pada College van Gecommitteerden.

Dengan soeratinja 1ste Gouvernementssecretaris tertanggal 5 Januari 1933 No. 39/A. Regentschapsraad diperingatkan, bahwa menoeroet futsal 3 sub b. dari verordening dari Gewest tentang memakai tanah yang sekarang dianggap seperti verardeningnja Regentschap itoe dan lagi menoeroet futsal 7 dari Instellingsordonnantie dari Regentschap Sampang (Staatsblad 1928 No. 325) maka itoe kekoewasaan memberi idzin memakai djalan² oemoem dan aloon² dan straat² atau tanah lain-lainnja boewat tempo yang lamanja lebih dari tiga boelan atau boewat tempo yang tiada ditemtoekan lamanja, itoe ada di tangan Regentschapsraad.

Betoel Regentschapsraad mempoenjai hak, djikalau memang dikehendakan, boewat memberikan itoe kekoewasaan pada Collega van Gecommitteerden, tetapi boewat itoe perloe futsal dari verordening tentang memberikan tanah terseboet diatas dirobahnja; karena menoeroet boenjinja yang sekarang ini, memberikan kekoewasaan yang demikian itoe tiada boleh. Satoe verordening dari satoe Regentschapsraad (atau didalam hal ini sotoe gewestelijke verordening yang masih berlakoe dipakai sebagai verordening Regentschap) diketjoewalikan kalau ada ketetapan dari atas, melainkan boleh dirobah dengan verordening Regentschapsraad, mendjadi tiada dengan besluit dari Regentschapsraad begitoe sadja.

Besluit dari Regentschapsraad tertanggal 22 Juli 1930 yang menetapkan kekoewasaan itoe diberikan pada College van Gecommitteerden, menoeroet pendapatan Regeering tiada menjokoepi sarat² yang menoeroet atoeran sebagaimana yang ditetapkan dalam futsal 64 dan 65 dari Regentschapsordonnantie oentoek menetapkan Regentschapsverordening yang tentoe, sehingga itoe besluit dari Regentschap ada berlawanan dengan futsal² dari Regentschapsordonnantie terseboet diatas, maka dari pada itoe besluit boleh ditiadakan (dibathalkan).

Maka dari pada itoe Regeering mempertimbangkan pada Regentschapsraad soepaja menjaboet besluitnja terseboet diatas dan, kalau Regentschapsraad tetap maoe mengoewatkan pemberian kekoewasaan pada College van Gecommitteerden (yang Regeering sendiri djoega tiada keberatan), itoe mesti dilakoekan dengan menetapkan satoe verordening oentoek merobah futsal 3 dari verordening hal memakai tanah (terreingebruikverordening). Verordening perobahan itoe hendaklah terpakai moendoer sampai 22 Juli 1930, agar soepaja peridinan memakai tanah² yang diberikan menoeroet besluit yang tiada sjah itoe mendjadi toeroet disjahkan.

Regeering memperingatkan djoega, djikalau itoe besluit didalam tiga boelan tiada ditjaboet, Regeering akan meniadakan (membathalkan) itoe besluit.

Soeara lama jang patoet dibaharoekan, hal pegawai Regentschap.

Kalau penoelis tiada kliroe, mada tahoen jang telah laloe dalam madjallah ini, ada salah satoe pengarang jang mengaloearkan pendapatannja dan mengadakan pertanjaan, „Berfaedahkah pegawai² dewan² kaboepaten berserikat?“. Oleh karena penoelis memandang perloe, akan membaharoekan ramalan ini, demikian itoe dia laloe mengangkat penanja goena menghoeboeng perkataan² jang lama dan bangoennja tiada dihoeboeng lagi itoe, dengan pengharapan soepaja pengharapan dan pertanjaan, berfaedah atau tiada itoe, laloe dapat balasan salah satoe, manakah jang haroes didjalankan,

Sabagaimana toean² pematja tentoenja soedah djadi ma'aloem, bahasa diantara pegawai Regentschappen sekarang ini soedah mempoenjai perhimpoean goena golongannja, berhoofdbestuur di Bandoeng, jang sekarang ini soedah mempoenjai tjabang² di beberapa Regentschappen. Perhimpoean itoe menggoenakan verkortingsnaam „VAAR“, jang bermaksoed djoega perhimpoean speciaal boeat kaoem Regentschapsdienaren sahadj. Pendirian ini seharoesnja dapat poedjian dan toendjangan dari antaranja pegawai² itoe, karena zonder ini tentoenja akan ketinggalan djalannja, kalau ditilik hampir semoewanja golongan telah mempoenjai vakbeweging sendiri². Penoelis tiada dapat menjatakan, jang tiap² golongan pakerdjaan haroes mempoenjai perhimpoean dalam vaknja, akan tetapi setiadanja haroes mempoenjai itoe, karena jang dapat mengatahoei lekak lekoeknja sasoeawatoe golongan pakerdjaan itoe, saharoesnja orang² jang termasoek golongannja itoe sendiri, pehak di loearan atau pehak lain, hanja dapat melihat atau dapat menjatakan hal jang besar² atau jang penting² sahadj, djadi oepamanja golongan² itoe hendak menimbang sasoeawatoe hal, jang berhoeboeng dengan vak, tentoenja timbangan dari golongan itoe dapat lebih djelas.

Toean² pematja tentoenja soedah mengatahoei dengan djelas, bahasa pada masa ini dalam madjallah kita „Locale Belangen“, baharoe ramainja membitjarakan doea hal, jang perloe sekali dibitjarakan oleh kaoem Regentschappen, soepaja dapat menarik conclusie jang sabaik-baiknja. Doea hal itoe, jaitoe sabagai penoelis katahoei sendiri, terseboet dalam madjallah ini:

- A. Hal salariskorting 7⁰/₀, jang pegawai Gouvernement soedah moelai merasai pada tanggal 1 Januari 1933
- B. Hal Regentschapssecretarissen, jaitoe baik landjoetnja dimasoekan pegowai Gouvernement atau baik dimasoekan djadi pegawai Regentschap, begitoe djoega hal gadjinja,

Timbangan² jang penoelis katahoei dan telah terseboet dalam madjallah ini, di kaloearkan oleh beberapa Regentschapssecretarissen dan beberapa penoelis lainnja, jang sekiranya mengatahoei hal itoe. Penoelis mengakoei benar pentingnja pemitjaraan itoe dan lama kalamaan

tentoenja dapat eindresultaat jang baik, akan tetapi pemandangan penoelis, oleh karena samoewa pembitjaraan hasoes djoega menoenggoe timbangannya Regentschapsdienaren sendiri, jang tentoenja lebih tahoe dan haroes merasai apa² jang dibitjarkan itoe, djadi sebaiknja salah satoe dari pegawai Regentschapsraden sendiri haroes mengaloearkan soearanja hal itoe.

Karena sebagai pegawai Regentschap sendiri haroes soedah mempoenjai angan² bagaimana hendaknya kalau gadjinja akan dipotong lagi 7⁰/₀, merasa kaberdan atau tiada, bagitoe kalau pakerdjaan Regenschapssecretarissen di masoekan ka dalam dienst Regentschap, bagaimana kedjadiannya, jaitoe menoeroet timbangannya pegawai Regentschappen. Penoelis meramalkan moedah-moedahan vakvereeniging djoega soeka mentjampoeri pembitjaraan hal ini, karena hal financieelrecht dan positie recht itoelah sepatotnja jang haroes dipandang sabagai sasowatoe pakerdjaan jang nomer satoe oleh sasowatoe vakbeweging.

Setahoenja penoelis beberapa pegawai gemeenteraden telah memadjoekan voorstel soepaja kortingdruk 7⁰/₀ hal gadji ini tiada didjalankan, dengan kaberdan roepa², artinja kaberdan itoe tiada sama; akan tetapi pegawai Regentschapsraden beloem ada jang memadjoekan kaberdan itoe, sedangkan sabenarnja sabagai jang telah dikendoeng dalam hatinja, djoega menaroeh kaberdan. Kalau oepamanja mereka itoe tiada berani mengatakan sabenarnja, moestahil, karena hal ini paling penting boeat hidoepnja, tetapi kalau sekiranya berani memadjoekan kaberdan, apa sebabnja hingga sekarang ini beloem ada jang madjoe? apa larangan menoenggoe kalau haedjan soedah toeroen? Barangkali sahadjja kalau menoenggoe sampai sabagini djaoehnja, kaberdan jang akan dimadjoekan itoe tiada berhasil lagi.

Sabenarnja hal voorstel atau ramalan hendak memasoekan Regentschapssecretaris djadi pegawai Regentschap

itoe bagai pegawai Regentschappen sabagai mendapat kans jang lebih baik, karena pengharapannya pegawai itoe, tiada hanja habis di dalam pakerdjaan Commies, jang seperti sekarang ini soedah didjalankan, akan djadi sahingga Secretaris.

Penoelis pertjaja dengan sagenap hati, bahasa samoewa timbangan jong penoelis batja di madjallah Locale Belangen itpe djoega soedah menjoekoepi, akan tetapi kalau ada salah saorang pegawai Regentschap sendiri, jang dapat menjatakan sebab² jang penting hal kabaikannya voorstel hendak mendjadikan Regentschapssecretaris soepaja dapat dimasoekan djadi pegawai Regentschap, tentoe sahadjja ramalan itoe lebih dianggap oleh jang berkewadjaban. Penoelis mengira, bahasa katrangan² jang akan dimadjoekan itoe djoega boekannya dengan moedah didapatnja, akan tetapi oleh karena jang penoelis voorstelkan itoe sa'orang jang mengatahoei pakerdjaan disitoe sa'hari², tentoenja akan mendjadi katrangan jang grondig, hingga orang tiada moedah akan tiada menganggapnja.

Moedah-moedahan sahadjja ramalan penoelis ini, jaitoe ada salah sa'orang pegawai Regentschap, jang memadjoekan pendapatannya jang sekira sjah dan tentoe dapat kapertjajaan, lebih² soeara itoe dapat keloear dari atas perboeatannya perhimpoeannya, jaitoe „Vaar,” lekas dapat disetoedjoei, soepaja djalannya pakerdjaan dalam golongan itoe lebih mendjadi sampoerna, bagitoe djoega kapada pegawainja penoelis seroekan soepaja kans kanaikan pakerdjaannya mendjadi tambah.

Sebagai penoetoep toelisan penoelis ini, penaelis hanja mengharap sekali lagi soepaja vakvereeniging soedi memperhatikan seroean ini, jaitoe memadjoekan timbangan apa² jang mendjadi kabaikannya hal² jang tersenoet diatas; penoelis mengira, bahasa timbangan dari Vakvereeniging itoe akan mendatangkan kebadjikan.

R. M. N.

PERSONALIA.

Tijdelijk belast:

met de functie van burgemeester van Makassar, C. H. ter Laag, assistent-resident van Makassar.

Verkozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Salatiga, r. A. Ottow.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

Jaarverslagen.

Het verslag van den secretaris kan door omstandigheden eerst worden opgenomen in de aflevering van 16 April a.s.

Jaarverslag van de Commissie van Redactie

Ook in het afgelopen jaar hebben wederom velen gevolg gegeven aan onzen oproep om door inzending van bijdragen en door het verstrekken van gegevens mede te werken aan de uitgifte van het orgaan. Door die medewerking ware het ons mogelijk het orgaan behoorlijk te verzorgen en op peil te houden en verder werkzaam te zijn in het belang van de decentralisatie.

Meermalen was de Commissie van Redactie genoodzaakt bijdragen voor volgende nummers aan te houden.

Meerdere artikelen waarbij het pro en contra van het een of ander belang de decentralisatie betreffende in beschouwing werd genomen, werden in het bijzonder onder de aandacht der betrokken autoriteiten gebracht.

De vaste medewerkers bestaan thans uit de heeren: Mr. J. ten Brink, Mr. C. J. van Hasselt, Gerard Jansen, Mr. M. D. de Jong, Th. van Kempen, Dr. H. J. Levelt en J. J. Rombach.

In het bijzonder dient vermeld te worden, dat den laatsten tijd van de zijde onzer Inheemsche leden en abonne's een vermeerderde belangstelling is te constateren voor den inhoud van ons orgaan. Over onderwerpen meer de regentschapsraden betreffende, werd, behalve in het Maleisch gedeelte, uit de kringen van die raden eveneens in het Nederlandsch gedeelte van het orgaan de pen gevoerd.

In het afgelopen jaar werd een bescheiden begin gemaakt met een rubriek „Administratieve Jurisprudentie“, welke wordt verzorgd door den heer Dr. H. J. Levelt.

Aangezien een dergelijke rubriek zeer groote belangstelling van diverse zijden mocht ondervinden, ligt het in de bedoeling der Commissie van Redactie, haar geleidelijk uit te breiden, waartoe stappen in die richting door het Bestuur werden gedaan. Bedoelde rubriek voorziet — zooals bleek — in een bestaande behoefte.

Om financieele redenen werd het bestuur genoodzaakt, het drukken van ons orgaan op het einde van het verslagjaar op te dragen aan de Drukkerij de Samenwerking te Semarang.

Hierdoor werd de sinds jaren reeds bestaande relatie met de Drukkerij Misset te Semarang verbroken. Dat het Bestuur tot dezen stap slechts noode overgang is begrijpelijk, aangezien de Commissie van Redactie steeds in een prettige verhouding met laatstgenoemde drukkerij heeft gestaan. Een woord van dank aan haar adres is hier zeker op haar plaats voor de wijze waarop door haar het orgaan ook wederom in het afgelopen jaar werd verzorgd.

Het gelukte ons nog niet om voor de verzorging van de rubriek Volksraad wederom een vasten medewerker te vinden, alhoewel herhaaldelijk stappen in die richting werden gedaan. Wij hopen echter spoedig onze lezers de veelal taaie en wijdloopige Handelingen over de decentralisatie weder in overzichtelijken en prettigen vorm te kunnen voorzetten.

Voortgegaan werd met de campagne door middel van het orgaan om het aantal leden en abonne's, niettegenstaande de slechte tijdsomstandigheden, op peil te houden. Aan de leden van den Volksraad, van de provinciale raden, enz. werden verschillende afleveringen van het orgaan ter kennisgeving toegezonden met verzoek om toetreding als lid of als abonne. Al traden betrokkenen niet als lid of abonne toe, bereikt werd toch, dat men in breeden kring op de hoogte blijft van het doel, hetwelk onze Vereeniging zich stelt.

Wij herhalen hier nogmaals de oude opwekking aan onze leden en abonne's om in eigen kring in die richting mede te werken.

Namens de Commissie van Redactie

De Redactie Secretaris

H. OBBINK.

Jaarverslag van den Penningmeester.

Het hierbij aangeboden overzicht van de geldelijke uitkomsten van 1932 sluit met een voordeelig saldo van f 327.86.

Hierbij moet reeds aanstonds worden aangeteekend, dat in dit saldo een bedrag is begrepen van f 538.40, hetwelk naar 1933 moet worden overgebracht. Bij de schenking van f 1.000.— door de Sociaal Technische Vereeniging is nl. bedongen, dat voor zoover deze som niet noodig was tot dekking van het bedrag waarmede het nadeelig saldo van het orgaan „Locale Techniek“ in 1932 zou uitgaan boven de daarvoor door de Vereeniging voor Locale Belangen zelf beschikbaar gestelde f 1.000.—, zij op gelijke wijze zou worden beschikbaar gesteld voor dekking van het tekort van bedoeld orgaan voor 1933 en eventueel voor volgende jaren. Overeenkomstig die voorwaarden is bij de verbeterde raming voor 1933 en 1934 voor Locale Techniek f 538.40 extra beschikbaar gesteld.

Het jaar 1932 sluit dus met een feitelijk nadeelig saldo van f 327.86 — f 538.40 = f 210.64.

Dat het nadeelig saldo ad ruim f 800.— waarmede

	Ontvangsten		Ramingen		
	1931	1932	1932	1933 (verbeterd)	1934
Orgaan Locale Belangen.					
Abonnementen	f 710.75	f 587.-	f 360.-	f 600.-	f 600.-
„ Maleisch gedeelte.	„ 112.50	„ -.-	„ -.-	„ -.-	„ -.-
Advertenties	„ 744.75	„ 597.17 ⁵	„ 600.-	„ 500.-	„ 500.-
Verkoop losse exemplaren	„ 27.37	„ 33.67	„ 25.-	„ 20.-	„ 20.-
Nadeelig saldo	„ 5.752.59 ⁵	„ 3.125.29	„ 3.145.-	„ 2.960.-	„ 2.960.-
	f 7.347.96 ⁵	f 4343.13 ⁵	f 4.130.-	f 4.080.-	f 4.080.-
Orgaan Locale Techniek.					
Abonnementen en losse afleveringen	f -.-	f 140.40	f -.-	f 100.-	f -.-
Advertenties	„ -.-	„ 597.50	„ -.-	„ 1.200.-	„ -.-
Verkoop cliché's	„ -.-	„ 124.40	„ -.-	„ 40.-	„ -.-
Winst op overdrukken	„ -.-	„ 10.24	„ -.-	„ 30.-	„ -.-
Nadeelig saldo	„ -.-	„ 1.461.60	„ -.-	„ 1.400.-	„ -.-
	f -.-	f 2.334.14	f -.-	f 2.830.-	f -.-
Examen Locale Administratie.					
Examengelden	f 100.-	f 100.-	f 100.-	f 100.-	f 100.-
Nadeelig saldo	„ 136.19	„ 111.44	„ 300.-	„ 300.-	„ 300.-
	f 236.91	f 211.44	f 400.-	f 400.-	f 400.-
Examem Architect Locale Werken.					
Examengelden	f -.-	f 325.-	f 300.-	f 300.-	f 300.-
Nadeelig saldo	„ 68.87	„ 575.12 ⁵	„ 500.-	„ 500.-	„ 500.-
	f 63.87	f 900.12 ⁵	f 800.-	f 800.-	f 800.-
Volledige rekening.					
Overboeking voordeelig saldo vorig jaar	f -.-	f -.-	f -.-	f 327.86	f 42.86
Contributies	„ 2.318.15	„ 1.654.50	„ 1.500.-	„ 1.500.-	„ 1.400.-
Bijdrage autonome Ressen	„ 5.960.-	„ 5.268.-	„ 5.700.-	„ 4.800.-	„ 4.600.-
Andere ontvangsten	„ -.-	„ -.-	„ -.-	„ -.-	„ -.-
Gift Sociaal Technische Vereeniging	„ -.-	„ 1.000.-	„ 1.000.-	„ -.-	„ -.-
Nadeelig saldo	„ 807.34	„ -.-	„ 750.-	„ -.-	„ 480.54
	f 9.085.49	f 7.922.50	f 8.950.-	f 6.627.86	f 6.523.40

⁵) Het saldo per ult. 1932 was als volgt samengesteld:

Kasgeld	f 83.53
Saldo voorschot Locale Techniek	„ 245.59
Debetsaldo Ned. Handel Mij.	„ 1.26
	f 327.86

UITGAVEN.

	Uitgaven		Ramingen		
	1931	1932	1932	1933 (verbeterd)	1934
Drukken en verzenden	f 3.865.77	f 1.935.84	f 1.750.-	f 1.400.-	f 1.400.-
Honorarium medewerkers	„ 1.867.55	„ 1.270.67	„ 1.200.-	„ 1.500.-	„ 1.500.-
„ Maleisch gedeelte	„ 1.047.55	„ 543.16	„ 600.-	„ 600.-	„ 600.-
Vergoeding Redactie-Secretaris	„ 481.35	„ 481.80	„ 480.-	„ 480.-	„ 480.-
Abonnementen tijdschriften, porti, enz:	„ 85.74 ⁵	„ 111,66 ⁵	„ 100.-	„ 100.-	„ 100.-
	f 7.347.96 ⁵	f 4.343.13 ⁵	f 4.130.-	f 4.080.-	f 4.080.-
Netto drukkosten	f -.-	f 745.75	f -.-	f 900.-	f -.-
Cliche's	„ -.-	„ 462.38	„ -.-	„ 550.-	„ -.-
Foto's	„ -.-	„ 20.01	„ -.-	„ 20.-	„ -.-
Honoraria	„ -.-	„ 689.37	„ -.-	„ 750.-	„ -.-
Porti. enz.	„ -.-	„ 184.76	„ -.-	„ 250.-	„ -.-
Abonnement persknipsels	„ -.-	„ 122.50	„ -.-	„ 90.-	„ -.-
Reiskosten	„ -.-	„ 59.50	„ -.-	„ 60.-	„ -.-
Kleine loonen	„ -.-	„ 14.55	„ -.-	„ 25.-	„ -.-
Bureaukosten	„ -.-	„ 32.32	„ -.-	„ 25.-	„ -.-
Provisie	„ -.-	„ 3.-	„ -.-	„ 160.-	„ -.-
	f -.-	f 2.334.14	f -.-	f 2.830.-	f -.-
Honorarium examinatoren	f 110.30	f 190.30	f 150.-	f 150.-	f 150.-
Reis- en verblijfkosten	„ 95.-	„ -.-	„ 200.-	„ 200.-	„ 200.-
Overige kosten	„ 31.61	„ 21.14	„ 50.-	„ 50.-	„ 50.-
	f 236.91	f 211.44	f 400.-	f 400.-	f 400.-
Honorarium examinatoren	f -.-	f 681.50	f 450.-	f 550.-	f 550.-
Reis- verblijfkosten	„ -.-	„ 148.40	„ 300.-	„ 200.-	„ 200.-
Overige kosten	„ 68.87	„ 70.22 ⁵	„ 50.-	„ 50.-	„ 50.-
	f 68.87	f 900.12 ⁵	f 800.-	f 800.-	f 800.-
Overboeking nadeelig saldo vorig jaar	f 772.87	f 807.84	f 807.34	f -.-	f -.-
Administratiekosten, incasso, porti, enz.	„ 277.13	„ 224.95	„ 275.-	„ 250.-	„ 250.-
Honorarium, reis- en verblijfkosten praeadviseurs	„ 454.30	„ 243.30	„ 400.-	„ 400.-	„ 400.-
Reis- en verblijfkosten Bestuursleden	„ 389.99	„ 387.45	„ 350.-	„ 100.-	„ 300.-
Drukken prae-adviezen, mededeeling, circulaires, enz.	„ 1.037.50	„ 339.65	„ 500.-	„ 500.-	„ 500.-
Zaalhuur en andere congreskosten	„ 150.05	„ 291.90	„ 150.-	„ 150.-	„ 150.-
Nadeelig saldo Locale Belangen	„ 5.752.59 ⁵	„ 3.125.29	„ 3.145.-	„ 2.960.-	„ 2.960.-
„ „ „ Techniek	„ -.-	„ 1.461,60	„ 2.000.-	„ 1.400.-	„ 1.138.40
„ „ „ Examen Locale Administratie	„ 136.91	„ 111.44	„ 300.-	„ 300.-	„ 300.-
„ „ „ Architect Locale Werken	„ 68.87	„ 575.12	„ 500.-	„ 500.-	„ 500.-
Onvoorzien	„ 45.27 ⁵	„ 26.60	„ 522.66	„ 25.-	„ 25.-
Voordeelig saldo	„ -.-	„ 227.86 ⁵	„ -.-	„ 42.86	„ -.-
	f 9.085.49	f 7.922.50	f 8.950.-	f 6.627.86	f 6.523.40

1932 werd aangevangen, in den loop van dat jaar kon worden teruggebracht tot ruim f 200.—, is in hoofdzaak te danken aan de omstandigheid, dat de onder onvoor- zien opgebrachte f 500.— tot gedeeltelijke dekking van het tekort op het Decentralisatie-gedenkboek niet benoodigd zijn geweest, aangezien het is mogen gelukken de exploi- tatierekening van bedoeld gedenkboek nagenoeg sluitend te maken. Voor uitvoerige bijzonderheden hiervoor wordt verwezen naar het slot van deze toelichting.

De verlaging van den abonnementsprijs op Locale Belangen tot f 6.— per jaar heeft ten gevolge gehad dat het aantal abonne's aanzienlijk is uitgebreid (verwezen wordt naar het verslag van den Secretaris). Weliswaar is die abonnementsprijs zoo laag gesteld, dat daarmede alleen de drukkosten worden terugontvangen, zoodat het nadeelig saldo van het orgaan ongeveer gelijk is gebleven aan de raming, doch daarmede is toch bereikt dat de lezerskring van Locale Belangen aanzienlijk is uitgebreid.

Doordat alle examinatoren voor het in 1932 afgenomen Examen Locale Administratie te Semarang konden worden gevonden, kon het geraamde nadeelig saldo van f 300.— worden teruggebracht tot ruim f 110.—

Zooals reeds is gezegd, behoefde ten behoeve van het nadeelig saldo van het orgaan „Locale Techniek” slechts tot een bedrag van f 461.60 geput te worden uit de gift van de Sociaal Technische Vereeniging. Gehoopt wordt, dat ondanks de slechte economische toestanden het overschietende toereikend zal zijn om genoemd orgaan door de moeilijke beginjaren heen te helpen, zoodat ten slotte de uiteindelijk berekende jaarlijksche bijdrage van f 1.000.— toereikend zal zijn om het orgaan in stand te houden. Voor die bijdrage beschikt de Vereeniging ten behoeve van de autonome ressorten en de leden over ruim 300 abonnementen en betaalt dus nog niet ten volle den abonnementsprijs van f 4.—

De overige posten, met uitzondering van de bijdragen der autonome ressorten, wijken weinig van de raming af en behoeven geen toelichting.

De bijdragen der autonome ressorten zijn in 1932 met rond f 700.— teruggelopen en bijna f 500.— beneden de raming gebleven. Voor het loopende jaar hebben op- nieuw eenige ressorten hunne bijdragen verlaagd en het is dan ook twijfelachtig of het voor 1934 geraamde totaal aan bijdragen zal worden gehaald. Doch zelfs dan sluit de raming voor 1934 met een tekort van f 480.54.

De Vereeniging moge in het afgelopen jaar met wat minder kracht zijn opgekomen voor de decentralisatie- belangen, daartoe gedwongen doordat hoogere belangen voorrang eischten, niettemin heeft zij op het terrein der

praktische decentralisatie haar arbeid krachtig voortgezet en uitgebreid. Door haar beide periodieken en door de beide examens steunt de Vereeniging de autonome ressorten bij hun streven naar grootere efficiency. En wanneer bovendien in alle bescheidenheid als vaststaand wordt aan- genomen dat de Vereeniging bij haar arbeid steeds een zuinig financieel beheer voert, dan zijn hiermede twee punten genoemd, welke volle aandacht verdienen alvorens wordt overgegaan tot vermindering van de jaarlijksche bijdrage, een maatregel die het bestaan der Vereeniging in gevaar brengt.

Tot slot volgen thans nog eenige cijfers omtrent de financieele uitkomsten van het Decentralisatie-Gedenkboek.

Het verslag op blz. 98 van Locale Belangen van 1 Maart 1932 sloot per 20 Februari 1932 met een voorloopig nadeelig saldo (waarvoor nog 163 exemplaren ten verkoop beschikbaar waren)

groot f 778,77

Tot en met 22 Maart 1933 zijn verkocht
125 exemplaren bruto f 768,50
betaalde vrachten f 47,17
terugontvangen „ 1,80 „ 45,37
Netto verkoop f 723,13
Onkosten: circulaire f 12,15
porti, enz. „ 20,47 „ 32,62 „ 690,51

zoodat per 22 Maart 1933 het voorloopig na- deelig saldo was teruggelopen tot f 88,26 (waarvoor nog 38 exemplaren ten verkoop beschikbaar zijn).

Bedoeld saldo is als volgt samengesteld:
Nog te betalen aan den drukker . . . f 894,47
Kasgeld f 405,71
Nog te innen „ 400,50 „ 806,21
f 88,26

Dat het is mogen gelukken, ondanks de beperking die velen zich hebben moeten opleggen, in het afgelopen tijdvak toch nog 125 gedenkboeken te plaatsen en daar- door de financieele uitkomsten van het gedenkboek zoo goed als sluitend te maken, is voor een belangrijk deel een gevolg van het openstellen van de gelegenheid om de betaling in termijnen te doen geschieden. Voor velen die toch wel prijs bleken te stellen op het gedenkboek, was blijkbaar betaling in eens een bezwaar. Voor de invordering der termijnen heeft zich als regel een secretarieambtenaar ter plaatse beschikbaar gesteld.

De Penningmeester,
F. KERCHMAN.